

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIV. NÚMERO 326

1 DE NOVEMBRE DE 1995

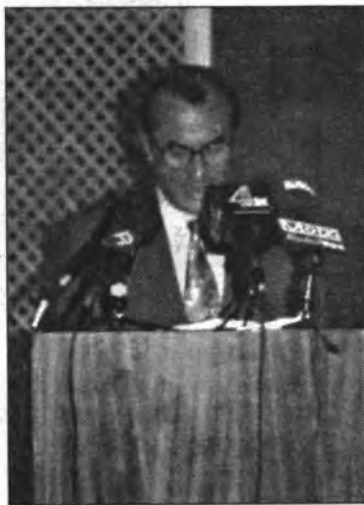
PREU: 200 PTS

Deu anys de TV3 a Mallorca

La taula de la presidència amb les primeres autoritats balears.

El president Soler en el moment del seu parlament.

La taula dels col·laboradors de L'ESTEL. La cadira buida és la del director, que és qui fa les fotografies.

Organitzat per l'OCB i l'Associació Voltor, el passat dia 16 d'octubre va tenir lloc al restaurant Sa Font Seca, de Bunyola, ben a prop del repetidor de TV3, un acte per commemorar el desè aniversari de la recepció de TV3 a Mallorca. Hi assistiren totes les autoritats autonòmiques —cosa impensable en temps d'en Canyelles— i nombroses personalitats de la política, de les lletres de les arts i de la comunicació. Directius de la Ràdio i la Televisió Nacional de Catalunya i cares conegudes de la televisió, entre elles la del popular Miquel Calzada (Mikimoto).

Parlaments de les primeres autoritats, dels directius de l'entitat organitzadora i dels directius radiotelevisius.

Reproduïm pel seu interès el parlament del president de la CAIB, el molt honorable senyor Cristòfol Soler:

«Les meves paraules en aquest acte només poden esser de felicitació. Felicitats perquè s'acompleixen deu anys des que, a les Balears, comptam amb la recepció de la programació de TV3. Felicitats perquè, com ja han res-

sultat moltes veus aquests dies a la premsa i als mitjans d'informació, aquests deu anys han obert una nova etapa per als habitants de les illes.

En aquesta etapa, els que vivim a les Balears ens hem acostumat a tenir, a casa nostra, una altra oferta informativa i, a més a més, una programació d'oci i d'entreteniment variada i completa. TV3, per tant, ha enriquit la capacitat dels habitants de les Balears d'accedir a una oferta televisiva més plural i rica. Un avantatge que des d'aquí valoram molt positivament. Diria, fins i tot, que ja és feina dels sociòlegs estudiar quina influència ha tenguut dins el nostre àmbit l'emissió, durant una dècada, tota la programació emesa des de Catalunya però amb una vocació informativa universal.

TV3 ha ampliat el nostre espectre informatiu. Només per això hauríem d'estar satisfets. Però és que, a més a més, aquesta emissió ens ha arribat en la nostra llengua. Dia a dia, al llarg de deu anys, hem rebut les notícies en català, hem prestat atenció als documentals en català o,

fins i tot, hem seguit sèries americanes i la relació —de vegades interminable, segons diuen— de capítols de *culebrones* en català. A la fi televisió per a tots els àmbits socials en català.

Què vol dir això? Vol dir normalitat. Normalitat és rebre la informació en què intervé la paraula en la teva llengua. És evident que les emissions de TV3 han contribuït clarament a impulsar aquesta normalitat, a reforçar un canvi en el teixit social de les illes, inicialment poc habituat a veure com la llengua pròpia sortia de l'estricta entorn domèstic. TV3 i les emissions de Televisió Espanyola a

les Balears —que l'any passat celebraren els seus vint-i-cinc anys en antena— s'han integrat dins la nostra vida diària, han aconseguit entrar, d'una manera tranquil·la, en la nostra rutina televisiva. I, a la vegada, han estat un suport fonamental a l'hora d'estendre l'ús de la llengua pròpia. Com vostès saben millor que jo, en aquests moments el món on vivim no es pot entendre sense la televisió. Fins i

tot alguns arriben a dir que tot allò que no surt a la televisió no existeix. Per tant, i des de la consideració d'aquest poder real, el poder de la televisió, vull agrair a tots els responsables de TV3 i de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió el fet d'haver-nos tenguut sempre en compte i, a la vegada, celebrar amb tots vosaltres aquesta aniversari, el dels deu anys de recepció de TV3 a les illes. Moltes gràcies.» Ω

SUMARI

- 2 Xafarderies
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 8 Mahatma Gandhi
- 10 S'espanya Espanya
- 11 Miquel Nigorra
- 12 Carn capolada
- 18 Enquesta
- 21 Parlem clar i llampant
- 23 Gloses
- 24 Pere Calders

Especial dedicat als termes de la Vall de Sóller. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

Joan Lluís Gamundí parla del Crèdit Balear i del seu president, Miquel Nigorra (pàgina 11).

Xafarderies

• S'està organitzant un *lobby*, una societat secreta, una orde de cavalleria com les que, a la edat mitjana, movien els fils de la realitat des de l'ombra i que treballaven, per bé o per per mal, perquè passassin coses. Aquesta organització es diu **Lobby per a la Independència**. Un *lobby* que, des de l'ombra, farà feina per la independència de Mallorca, per la independència dels Països Catalans. A la darrera reunió, en un lloc de la Part Forana, érem una trentena. Informarem de forma confidencial els amics que vulguin saber d'aquesta organització secreta.

• Pel port de Sóller se'n parla: a uns, els fa il·lusió que hi arribi el vaixell de Tarragona; duria turisme, facilitat d'anar al continent, mercaderies i més coses, a la Vall dels Tarongers. Altres, diuen que el carrer que duu al moll és estret i no pot dur el trànsit que comportaria l'arribada del vaixell, i que és millor que hi facin un club nàutic. En el que tots estan d'acord és que se'n vagin els militars. Estan farts de militars i de funcionaris espanyols, els solletrics del port.

• Tanmateix, per fer viable l'arribada del vaixell, el túnel per arribar a Sóller és la primera obra que s'ha d'acabar. Els revolts del coll de Sóller fan peresa d'emprendre, encara que de Ciutat a Sóller no hi hagi més de cinquanta minuts de distància; amb el túnel el temps es reduirà a la meitat.

• Ens agrada com parlen els solletrics: -I vós, de on sou, l'amu? Jo som de Sant Joan. -Se fan bons mulons devers Sant Joan. -I que no els hem de donar barco, a aquests partits forasters que comanden a Mallorca? -Ja ho crec! Barcu! Supòs que aquesta

manera de parlar fa molta de ràbia als gonelles de Ciutat, perquè els solletrics parlen, si fa no fa, com els barcelonins!

• Des de mitjans mes de maig fins, a mitjans del mes d'octubre, la **RTL (Ràdio Televisió de Luxemburg)**, que parla en llengua alemanya i que podem veure els que a Mallorca tenim televisió via satèl·lit, han tingut uns estudis al carrer de la platja, al port de Sóller. L'altre diassa aplegaven, però ens varen assegurar que tornaran la temporada que ve.

• Vaig per la plaça Major de **Llucmajor**. La madona del Forn de Can Roser atura la furgoneta i me diu: «Mateu, ara que te veig, jo no me faig responsable de les declaracions de la meva filla a l'enquesta de les ràdios i diaris que tots estan en foraster. A Llucmajor hi ha molts de *peperos* i jo no me vull posar malament amb ells, no fos cosa que no me comprassin pans ni coques, ara.» I és que, als pobles, ja se sap, si saben que ets d'un altre partit, no te compren. De totes maneres, a Llucmajor, el PP governa en minoria, és a dir, entre els que no voten i els que voten altres partits, la majoria és dels que no són del PP. La conclusió és que vendreu molts de pans i que en vendreu molts d'anys, madona de Can Roser.

• N'Andreu Vidal, d'Andratx, ens telefona i ens fa a saber que els seus amics se'n foten d'ell perquè a l'enquesta que li férem varem posar Andratx sense (i), que és com ha d'esser. Ell, gran defensor d'Andratx amb (i), és el blanc de les befes dels seus coneguts per la seva contumàcia a defensar coses que ja estan superades. Esperem que això s'arregli com més prest millor. Ω

S'Arenal de Mallorca

Creada una plataforma contra la delinqüència

Unes tres-centes persones es reuniren al teatre de la Porciúncula de s'Arenal el passat dia 17 d'octubre sota el lema «*Todos contra la delincuencia*». Entre els assistents hi veiérem propietaris d'hotels, de discoteques, de restaurants, de bars i de comerços de s'Arenal i Can Pastilla. Es va demanar l'eradicació de la delinqüència, l'augment d'efectius policials i una actuació enèrgica dels policies, una actuació més àgil i efectiva de la Justícia, seguretat per a les persones més desprotegides del nostre poble com són els infants a la sortida de les escoles i dels vells que a la temporada hivernal omplen els hotels de la barriada de les Meravelles.

El president dels hotelers, senyor Oliver, va exposar que a s'Arenal hi ha 45.000 places hoteleres, 8.000 places d'apartaments turístics i 28.000 habitants, la qual cosa fa de s'Arenal i llogarets del seu voltant un poble que frega els 90.000 habitants durant el mig any

Presentació de la plataforma Tots contra la Delinqüència, a s'Arenal.

de temporada alta. Una població superior a Menorca i a Eivissa, però sense les infraestructures necessàries i sobretot sense seguretat ciutadana, la qual cosa fa que de cada any el nivell social dels turistes que ens visiten sia més baix.

Tanmateix ningú va dir que si tinguéssim ajuntament propi i no el poble xapat en dos ajuntaments, podríem afrontar en millors condicions aquest problema de la inseguretat ciutadana.

Tampoc es va debatre qui eren els que assalten i roben les agències de viatges i les botigues, qui són els que peguen estirades a les bosses de les velles i els rompen els ossos o les maten, o els *trileros* que estafen els doblers als turistes al llarg de la platja de s'Arenal. No es va dir si eren mallorquins o forasters, jueus o romans, moros o cristians.

Tanmateix, a la sortida es parlava de donar «barco» als xoriços i de tenir un batle com en Gil i Gil, qui quan agafa els lladres de Marbella els dona l'alternativa d'un bitllet de vaixell cap a Mallorca o la presó a Marbella. I és que això del «barco!», encara que el nou diccionari de la Llengua Catalana no l'admeti ni agradi a n'Angel Colom, està en el subconscient de la majoria dels mallorquins, encara que no ho vulguin admetre.

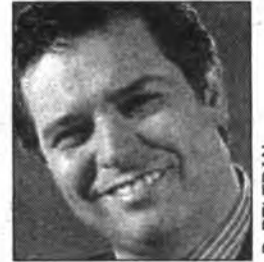
Nosaltres, des de *L'ESTEL de Mallorca* animam els integrants d'aquesta «Plataforma contra la Delinqüència» i ens posam al seu costat a veure si entre tots aconseguim netejar s'Arenal de gent indesitjable i empenyosa. **Mateu Joan Florit** Ω

HAN DIT...

Lina Sureda, locutora de ràdio: Em fa por aquesta invasió total de la major part de cultures de tot el món. Pot arribar a esser perillós perquè qualche dia podem perdre la llibertat.

ΩΩΩ

Bartolomé Beltran, president del Mallorca: En lloc d'una prima, als jugadors, els donaria una pallissa.

B. BELTRAN

ΩΩΩ

Keikki Jarvenpera, empresari de la fusta finlandès: al meu país sembram tres arbres per cada un que en tallam.

ΩΩΩ

Ronald Stuart Thomas (Cardiff, 1913), poeta gal·lès: No m'agrada parlar de nacionalisme. Els anglesos ens titllen de nacionalistes per desacreditar-nos i fer-nos semblar extremistes, com si fóssim nazis. Jo no dic mai que som nacionalista; preferesc dir que som patriota. El patriotisme és l'amor cap al país propi.

ΩΩΩ

Leonard Muntaner, historiador i editor: Si no dus un BMW ets un desgraciat, si les sabates no són Lotus et miren malament. Idò jo em posaré porqueres, calcetins blancs, calçons curts i trevilles.

ΩΩΩ

Pere Gil, glosador: Qui no aprengui nostra parla sempre serà foraster.

L'ESTEL de Mallorca

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR!

SUBSCRIVIU-VOS-HI!! Tel. 26 50 05

Fins a un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci ÒPTICA SBERT

Sant Miquel, 83 (cantonada Avingudes) Tel. 72 14 25
Graduam i adaptam lentilles • Per la compra d'unes lentilles li regalamos un altre parell d'iguals. • Ulleres de sol i graduades

PODA DE PALMERES TOMEU CATALÀ

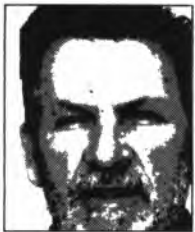

Tel. 79 77 25 • 60 27 20

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

Protocol per a una praxi intel·lectual d'alliberament (I)

Una qüestió prèvia: Hi ha qui pensa que és de forasenysats prendre fer una reforma intel·lectual sense disposar de poder, o d'una estructura, o del suport de persones poderoses, o de crèdits econòmics, etc. Aquestes persones tan prudents no dubtaran a qualificar-nos d'«il·luminats». En resposta a això, he de dir –i el meu discurs constitueix la tesi d'aquesta qüestió prèvia– que el projecte que s'ofereix en aquest escrit és coincident amb altres projectes d'alliberament que s'han donat a Europa aquests darrers cinc-cents anys. Pot ésser que aquest projecte acabi en no-res; la qüestió no és sobre la bonesa o no del projecte. La tesi d'aquesta prèvia és per fer veure, per aclarir de manera definitiva, que aquesta proposta de reforma dels esperits rau, *precisament*, en persones pertanyents a les classes socials oprimides o injustament tractades. O sigui, que l'enunciat seria: No és el cas que una Reforma que pretengui un autèntic alliberament social tingui el suport de cap dels mecanismes del Poder, tant del polític com del social (excepcionalment, és possible que individualitats concretes li facin costat per afinifitat ideològica). Les classes poderoses tenen això, el Poder, però no la intel·ligència; es més, al nostre cas, haurem de veure que l'oligarquia hispànica promou i manté un sistema de no-intel·ligència, de destrucció sistemàtica de qualsevol via d'intel·ligència. En aquest sentit, també he d'incloure aquesta afirmació: No és tampoc el cas de fer un joc purament poètic i creatiu. No és el cas de la Reforma per la Reforma. És l'expressió de la voluntat de Resistència contra una opressió. És partir d'afirmar que fora de la Resistència no hi ha humanitat.

És la consciència viva que les torres d'ivori són fora del nostre abast, i que no en volem tampoc, de torres d'ivori. Hem de destruir el mite de que la Veritat és en mans d'uns grans atletes de la intel·ligència. Pel contrari, els poderosos, els qui instrumentalitzen el Saber, són els campions de l'obscurantisme i de la mentida. He de destacar, doncs, que la nostra situació, de resistents catalans, és de privilegi en la recerca de la Veritat.

Amb més precisió, en lloc de «protocols», s'haurien de dir «propostes per a l'elaboració de protocols». Propostes de protocols i no simplement enunciats de tesis, perquè són propostes per a una negociació d'una estratègia d'actuació, de praxi social; propostes per a debatre i arribar a una convenció un grup de persones que són ideològicament afins. I no són, simplement, un conjunt de tesis o una teoria, perquè no és un document obert a la publicació, dirigit a la població en general. El terme *protocol* és usat en l'accepció fabriana que diu: *Memorandum preliminar de les discussions, resolucions, etc., que serveixen de base a una convenció o tractat*. Això és: Convenció de persones que es volen conjurar per a un objectiu social ben determinat. Aquests protocols serien el resultat d'uns acords que seran la base per a aquesta praxi anunciada. Pretenen ésser els materials ideològics bàsics per al punt de partença; per a construir el camí de la Veritat, vull dir, per a l'establiment d'una estratègia que es proposa servir de revulsiu ideològic. Aquests protocols són originals, en el sentit que pretenen expressar *noves* condicions necessàries per a obrir un nou tipus de praxi intel·lectual. Veureu que no són un simple plec de

condicions, sinó la proposta per a l'establiment d'un nou ordre de procediment.

Primer Protocol: *L'AGENT*. Hem de tractar aquí sobre les característiques de les persones escaients per tirar en davant el projecte. Per suposat, l'agent concret que ha de dur endavant aquesta praxi és un col·lectiu de Catalunya. S'entén que aquests agents seran de nació catalana, però aquesta de la nacionalitat no és una condició *sine qua non*.

Per altre costat, si l'hora és arribada, *L'AGENT*, aquest col·

lectiu, coincidirà amb altres col·lectius d'altres àrees de la nació. En darrer terme, és la nació, com a suma dels ciutadans, *L'AGENT HISTÒRIC*. Fent un malleu a En Hegel: si la veritat és el tot, llavors, en aquest cas concret nostre que ens ocupa, la *bonesa* del nostre creuer, del nostre projecte, depèn de la *NACIÓ TOTA*.

“
A la fase actual de decadència, l'Estat espanyol «fabrica» desenes de milers de llicenciats
”

Hem de precisar aquest *agent*. Més pròpiament haurem de parlar d'*agents*, en plural. El perfil de l'agent és: a) un individu perta-

nyent a la classe treballadora o a la petita burgesia; i però b), que té una formació intel·lectual sòlida, consistent, en el sentit que és una persona que fa una tasca de comprensió sistemàtica dels esdeveniments que afecten la nostra societat; c), que fa crítica d'arrel a l'ordre social, polític i cultural; i d), que se sent disposat a lluitar per la causa de la justícia i de la veritat.

Aquests *agents* no els hem d'inventar; ja hi són. Són individus que han sorgit al darrer període històric al si de la nostra nació dins l'Imperi hispànic. Com a exemplar de les paradoxes de la Història, és precisament el propi sistema els que els crea a aquests individus que neguen el sistema. En aquest cas, és el sistema imperial espanyol, en aquesta fase de decadència específica, el que augmenta la grandària de les seves contradiccions fins a un punt de no retorn. Atenint-nos a la tendència de provocar contradiccions, el sistema hispànic és un dels més destacats. A la fase actual de Decadència, l'Estat espanyol «fabrica» desenes de milers de llicenciats en les diverses disciplines, al mateix temps que es dona una divergència de la demanda social. Majorment, són milers i milers de «titulats superiors» (aquesta és l'expressió que usen) que són infrautilitzats; milers i milers d'estudiosos catalans que es veuen obligats a acceptar una activitat escalafonal on no es valora ni els coneixements adquirits ni la intel·ligència ni les capacitats. Amb unes altres paraules, a Catalunya, aquesta onada de llicenciats –i de no-llicenciats, de batxillers i de gent que ha deixat els estudis universitaris– que no es integrada pel sistema, esdevenen, objectivament, *L'AGENT* històric de la

revolució cultural catalana. Magnífic: una ona cada vegada més gran d'intel·lectuals a qui els sistema no es capaç d'integrar; i pertanyents a les classes populars! Milers i milers de joves capaços d'entendre els processos històrics que ens afecten. Aquesta sí que podria ésser una autèntica Renaixença.

Per fer una valoració històrica encertada, hem de considerar: a) que fa cinquanta anys eren molts pocs joves de les classes populars que abastaven el títol de batxiller o, si de cas, que aconseguissin una formació autodidacta d'un cert rigor; b) que continuava essent nombrós l'estament del clergat autòcton que feia la funció de dirigent moral i intel·lectual de les classes populars; i c), i el més decisiu, es dona una dialèctica entre el Poder i els il·lustrats catalans: el Poder juga de manera que els intel·lectuals de família modesta sucumbeixin a la temptació de servir els propis interessos estamentals, de manera que en lloc de complir la missió que els és pròpia, la defensa dels interessos de les classes populars catalanes, s'esforcen en pujar esglaons dins la piràmide escalafonal de l'Estat o dins els escalafons paral·lels. El joc consistia –i consisteix– en que el Poder oferia una recompensa als servents de l'Imperi, i els petits il·lustrats, en comptes de guanyar el premi, estaven ben disposats a fer la feina de sicari intel·lectual. Però fa temps que aquesta dialèctica ha arribat a la fi, que ja no es pot mantenir per més temps. Ara, les recompenses del Poder són irrisòries, no valen un gafet. La dialèctica s'ha trencat. La massa de petits il·lustrats, que pateixen la subocupació, necessàriament, s'orienta, s'haurà d'orientar, al servei de la Nació. És l'única sortida que tenen. Ω

NO BAIXI A PALMA

**ROTULOS
ARENAL**

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RÈTOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX
...I A PREUS DE S'ARENAL!
C/ MILITAR, 242 (devora Correus) • S'ARENAL
TEL. 74 32 62

TeleStar

SERVEI TÈCNIC

TELEVISORS • VÍDEO • ANTENES
TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRAN, 45 • TELÈFON 45 04 76 •
07011 CIUTAT

Subministraments Tèxtils d'Hostaleria
Projectes de Decoració
Matalasseria i Somiers

Tel. 63 12 88 • Fax 63 03 34
Victòria, 1 • SÓLLER

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part

1976: El Congrés de Cultura Catalana (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En el núm. 750 de la revista *Cort*, l'escriptor Antoni Serra (aleshores dirigent del PSAN, un partit que lluitava per la independència dels Països Catalans i que s'orientava per l'ideologia marxista-leninista) en una entrevista —que no anava signada— donava les primeres notícies damunt el començament d'activitats del *Congrés de Cultura Catalana*, la «moguda» cultural i política més important dels darrers mesos de la dictadura franquista. L'article es titulava *Tenim un Congrés: qui vol participar* i començava dient: «Des del 1 d'abril (1976) a la Delegació del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Balears, Antoni Serra, responsable del secretariat a les Illes del Congrés de Cultura Catalana, ha iniciat un vastíssim i ambiciós programa de treball que inclou diverses i nombroses activitats encaminades a cobrir tots els camps de la nostra realitat».

I més endavant informava de quina era la concepció —gens elitista, per cert— de la feina que ell pensava hauria de realitzar el Congrés a les Illes. Explicava: «El Congrés de Cultura Catalana és un congrés democràtic i popular en el seu doble vessant: d'un costat, estudiar i donar a conèixer la problemàtica dels Països Catalans; de l'altre, el de les seves perspectives de futur. És a dir, que partint del coneixement de la nostra situació actual, obrir reixillers i potenciar a través del redescobriments de la nostra identitat, una participació popular en la transformació d'aquesta realitat. En una paraula, es tracta d'ultrapassar aquest concepte estret i elitista que normalment és malentès com a 'cultura'. Quan em refereixo a ell, ho faig en el seu sentit autèntic, antropològic... S'han creat comissions de treball pels vint àmbits que configuren el programa del Congrés: Llengua, Fet Religios, Indústria, Producció Artística, Estructura Sanitària, Recerca Científica, Turisme, Institucions, etc. etc.».

Molt poca ajuda, moltes incompressions

La crida pública estava feta, però no hi va haver gaire ajuda per part dels partits de la clandestinitat. Feia pocs mesos que havia mort el dictador (novembre de 1975) i els partits prioritzaven el

muntatge de les seves infraestructures. Ja somiaven en futures poltrones institucionals i no estaven per ajudar a promocionar activitats culturals que, malgrat tenguessin un clar contingut popular de defensa de la nostra llengua i nacionalitat, eren en essència antifranquisme pur (potser per això mateix!). La frenètica activitat dels organitzadors del Congrés no deixava de pertorbar el minso i sovint esquifit protagonisme d'aquells partits, morts de por per a no fer res que pertorbàs les maniobres que els franquistes reciclats feien per a consolidar la monarquia que ens llegava el dictador.

Lluís M. Xirinacs remarca en tot moment la traïda dels partits d'ordre a les Illes en favor de la ruptura contra el feixisme que hi havia aleshores enmig del carrer i, en el primer volum de la seva obra *La traïció dels líders* (pàg. 319-320) explica: «Ara bé, l'oposició estava entretinguda en la inútil baralla del repartiment d'un botí esperat, caigut del cel, que només obtindria al preu de la traïció dels propis ideals. Tot el que s'aconseguiria seria concedit graciosament des de dalt per voluntat dels 'franquistes il·lustrats'. Prometrien escons a l'oposició com pastanagues. I l'oposició començaria la batalla interna per a obtenir-los.»

»El resultat seria la pèrdua de la força unitària. Es tractaria de fer la democratització des de dalt, com volia Carrillo, però sense ell. Així, un Carrillo aquiescent contemplaria la funció. Segons el bruixot Tato Fernández Miranda, calia il·lusionar l'oposició i enganyar el franquisme. Tot es faria des de les institucions franquistes més rànies: Consejo Nacional del Movimiento amb els seus '40 de Ayete' nomenats directament per Franco, Consejo del Reino, Secretaría General del Movimiento i Corts Espanyoles. I ho farien persones amb l'uniforme del *Movimiento*: Torcuato Fernández Miranda, Adolfo Suárez González, Eduardo Navarro Álvarez. El rei trairia el seu jurament. Fernández Miranda, amb una estratègia molt subtil, trairia el Consejo Nacional del Movimiento, el Consejo del Reino —del qual era president—, i les Corts Espanyoles que també presidia».

Antoni Serra, 1976.

Molts partits eren inexistents (els de dreta) i els d'esquerra (el PSOE, especialment) començaven a muntar-se a tota velocitat per no perdre el tren de la reforma. Per tant, el protagonisme, l'engrescador programa de reivindicació nacional del CCC, no deixava de ser quelcom no previst i que calia vigilar (des de lluny, és clar). Vés a saber el que podien ordinar els independentistes del PSAN! Per als homes d'ordre, per als polítics com Fèlix Pons que acceptaven les disposicions legals del franquisme que s'autotransformava (la reforma Suárez), el PSAN... «no era un partit democràtic, sinó totalitari, reaccionari i no sé quantes coses més». (Del llibre *Gràcies, no volem flors*. Antoni Serra. Editorial La Magrana, pàgs. 167-168).

En el mateix llibre (pàg. 161), Antoni Serra explicava alguna d'aquestes incompressions i dificultats: «He de dir d'entrada que a Mallorca no trobarem (per muntar el Congrés) gaires facilitats. Després dels primers tempeigs i comptant amb la col·laboració desinteressada de Carme Mulet, Mercè Garau i Joana Serra de Gayeta, vaig mantenir una reunió a la cafeteria 'Almudaina' amb el president de l'Obra Cultural Balear Balear, en Climent Garau, que es va mostrar molt fred i molt distant. Això em va sorprendre bastant. Temps després vaig saber que Climent Garau no estava en contra del Congrés, sinó que considerava que havia d'haver estat l'Obra l'administradora de recursos econòmics i la que els invertís en els actes de reactivació cultural que ells considerassin més escaients».

Problemes que venien de lluny

La incomprensió dels partits vers la feina concreta —i sobretot de lluita cultural antifranquista— era evident, i ben cert que els venia massa gran. Per altra banda, a Mallorca els partits burgesos eren inexistents (no tenien la força que podien tenir, per exemple, al Principat). Només sortien a la premsa, promocionats pel poder. El PSOE era una fantasmagoria política, —igual que els organismes unitàries de l'oposició que s'anaven muntant i que només servien per a discutir sense portar a la pràctica res en concret contra la dictadura, i molt manco en contra del capitalisme.

Tot això també ho explica perfectament n'Antoni Serra al capítol 38 de *Gràcies, no volem flors* (pàg. 168), quan entre altres coses diu, parlant d'aquells organismes que només servien per a complaure el narcisisme d'alguns dels seus components: «Però tornem a l'Assemblea. En aquella reunió no es va constituir, ni de bon tros, la instància unitària de Mallorca. Va ésser només el prelude, jo diria que lamentable per les experiències que se'n derivaren, de llargues, llarguíssimes discussions que duraren quasi nou mesos. Avorriments, obcecació, reiteracions, ignorància, malentesos premeditats, foren les característiques d'aquell part polític». I la mateixa revista *Cort* (que dirigia aleshores l'escriptor Carlos Meneses), també era molt crítica amb la inutilitat de l'Assemblea Democràtica. En el núm. 782 [pàg. 4], la revista deia: «Durante los siete largos meses de negociaciones que precedieron al nacimiento de la Asamblea de Mallorca la cuestión de fondo de todas las discusiones, dejando de lado los matices y criterios particulares, fue la disputa entre la voluntad soberana de servir a un pueblo y el interés táctico de coordinar simplemente unos esfuerzos. A los nueve meses de su existencia podemos afirmar que en aquel difícil equilibrio ha prevalecido el segundo criterio. Y que por ello, la Asamblea está poco menos que muerta».

El PCE carrillista s'estimava més anar de bracet de carlins o franquistes reciclats, pretesos burgesos demòcrates que no volien lluitar per una autèntica cultura antifeixista. No en par-

HAN DIT...

Jordi Pujol: Si Aznar vol governar Espanya i vol que nosaltres l'ajudem, haurà de deixar d'insultar-nos i de tractar-nos de lladres i de «cuatrerros».

ΩΩΩ

Javier Bauluz, fotògraf guanyador del Premi Pulitzer: La veritat no pot ésser neutral.

ΩΩΩ

Esperanza Nuñez, metgessa forense: La societat actual nega la malaltia, el sofriment i la mort. Per això, els qui treballam en contacte amb cadàvers, despertam un cert rebuig, incluí dins els propis metges.

ΩΩΩ

Damià Sastre, empresari de Palma Crem: De les guerres entre empreses mallorquines (Llet Mallorquina, Agama i Palma Crem), només s'obté sang i debilitat.

ΩΩΩ

Cristòfol Soler, president del Govern: Si no em deixen aplicar la meua política lingüística, me n'aniré a ca meua.

C. SOLER

ΩΩΩ

Xavier Arzalluz: La meua meta és la independència del País Basc.

ΩΩΩ

Macià Tomàs Salvà, cap de la secció laboral de la CAIB: Saber com els nostres padris curaven determinades malalties ens permet endinsar-nos en el més fons de les nostres arrels.

ΩΩΩ

Bartomeu Mestre: Les declaracions de José Mª Aznar contra els catalans fan petites les que Adolf Hitler feia l'any 1933, abans d'arribar al poder, contra els jueus.

ΩΩΩ

Joan Fageda, batle de Ciutat pel PP: Jo crec que és injust el que li ha passat a Biel Cañellas, però això ens pot passar a tots.

Els escriptors Joan Perelló, Miquel Mas, Joana Serra de Gayeta i Miquel López Crespi (en el centre, el senyor Roig), en temps del Congrés de Cultura Catalana (1976).

lem, si els haguéssim proposat ajudar a bastir una Federació de Repúbliques Socialistes Ibèriques Independents i Sobiranes, el socialisme entès com a poder del poble, la fi de la monarquia borbònica que tant estimaven i estimen encara...

N'Antoni Serra m'explica (conversació enregistrada dia 26 de maig de 1995) que: «malgrat que finalment el secretariat del Congrés de Cultura Catalana arribà a comptar amb una xarxa de més de dos-cents vuitanta col·laboradors i col·laboradores, molt actius, els partits no feren quasi res. Ni PCE ni PSOE ajudaren a enfortir la presència del Congrés a les Illes. Només els homes i dones del PSAN com en Tomeu Fiol, Biel Majoral, Pere Sampol, Tomeu Quetgles, n'Andreu Oliver, n'Aina Montaner... I a pobles, a part dels militants del PSAN, l'únic partit que ajudà va ser el PSI».

I, a *Gràcies, no volem flors* –vegeu pàg. 161–, n'Antoni Serra matisa encara aquest problema de burda incomprensió o mala fe política en dir: «El fet és que un parell de persones treballaren amb entusiasme a la Secretaria del Congrés –Xavier Garcia Casanyes, Antoni Mateu, en Biel Majoral– i de setmana en setmana s'hi afegia més gent, des de mestres fins a escoltes i plàstics, per aconseguir aquella presentació sonada a la plaça Major, pel juny del 76, que va comptar amb la presència de més de sis mil persones. Va esser un acte important i multitudinari. I n'havien de venir altres més: a Pollença, Campos, Montuïri, etc. O aquella famosa trobada d'ensenyants a Gràcia –més de tres-cents mestres i professors s'hi varen congregar– o els actes de cloenda el 1977, que causaren un vertader impacte, si hem de fer cas dels diaris de l'època».

Un obrerisme mal entès

L'OEC, malgrat que en els papers lluitava per una Federació

de Repúbliques Socialistes Ibèriques Independents, el cert és que, posseïda per un obrerisme molt mal entès, igual que molts d'altres partits comunistes, prioritza per damunt de tot la feina de simple reivindicació econòmica pensant, equivocadament, que la lluita per un augment de sou era superior a la lluita de classes cultural i ideològica que sovint la direcció qualificava de «superstructural».

En Mateu Morro (l'actual secretari general del PSM, que també ho fou de l'OEC) i jo no pensàvem el mateix. Discutíem que era bàsic per a un partit comprendre a fons la importància de la lluita cultural antifeixista i anticapitalista. D'aquestes discussions sorgí una profunda amistat que encara perdura; malgrat divergències polítiques conjunturals.

De la meua banda, a part de les activitats concretes que m'encarregava el partit (treball a Magisteri amb les Plataformes Anticapitalistes d'Estudiants, al front de premsa i propaganda de l'OEC com a principal responsable polític de *Democràcia Proletària* i com a corresponsal de l'òrgan central de l'organització *La Voz de los Trabajadores*), escrivia i col·laborava a *Diario*

de Mallorca i la revista *Cort*. En certa manera aquestes col·laboracions m'ajudaven a arribar a final de mes, però també em servien per a portar endavant la meua dèria de combat cultural contra el sistema. Per això, malgrat l'OEC estigués ocupada en les seves acostumades lluites en defensa dels interessos concrets dels treballadors (plataformes reivindicatives de la fusta, construcció, sabata, hostaleria, o dels barris, amb en Jaume Obrador i en Francesc Mengod fent de capdavanters del naixent moviment veïnal), per la meua part vaig decidir donar suport amb totes les meves forces a la crida que feia temps havia fet n'Antoni Serra i que jo coneixia per boca seva molt abans que sortís publicada a revistes i diaris.

La revista Cort

Quan un matí de febrer de 1976 em vaig acostar, com de costum, per la redacció de la revista *Cort*, que era just davant l'Hort del Rei, i li vaig dir a n'Antoni Tarabini –era el responsable de la revista al qual lliurava sempre els meus articles– que volia escriure unes col·laboracions per a ajudar a impulsar i donar a conèixer entre els mallorquins els Congrés de Cultura

Catalana, no hi posà cap dificultat. Ben al contrari, s'oferí a reproduir-los en un lloc destacat (la secció *Mirador*). Per tant, en el núm. 740, i a la pàgina 19, sortien –lluny de qualsevol directriu de l'OEC– les meves primeres reflexions –pel meu compte– fent costat a la valenta iniciativa de n'Antoni Serra de voler trasbalsar el somort ambient cultural de les darreries del franquisme i de la inoperant «oposició» democràtica de les Illes.

La primera part de l'article (*El Congrés de Cultura Catalana*) deia:

«Tota la concepció del món de les classes dominants està en crisi. La seva concepció elitista del fet cultural es degrada dia a dia sota la pressió contínua d'un avanç popular que demana altres perspectives des d'unes posicions anticlaxistes.

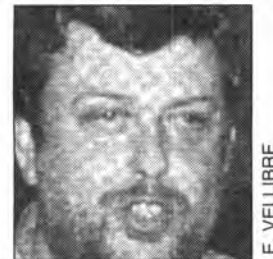
»Les hegemonies aixecades per damunt els privilegis culturals, polítics i econòmics reben l'embat de l'onada popular. El Congrés de Cultura Catalana s'inicia sota el signe evident de la desfeta de les idees elitistes. Tota una llarga època d'obscurantisme i marginació popular comença a finir. Les concepcions de la cultura com a quelcom d'abstracte, quelcom d'asocial i deslligat de les masses, fan aigua arreu. Una nova correlació de forces socials despunta i s'ageganta. El Congrés de Cultura Catalana demostrarà la seva vitalitat, la seva força dinamitzadora, si realment sap trobar els mitjans més adients per lligar-se amb decisió amb totes aquestes forces ascendents que pugnen per rompre d'una vegada el cau estantís d'una cultura d'èlit privilegiada, asèptica, asocial, esnob i colonitzada. Solament aquesta unió orgànica –a l'estil gramscian– del Congrés amb les grans masses de la població fins ara deslligades (per les opressions i alienacions seculars) del fet cultural, podrà donar l'empenta que el nostre poble demana i necessita.

HAN DIT...

Planas Sanmartí, periodista: **Els sis campionats del món de Guillem Timoner (1955-59-60-62-64 i 65) emperò no són res per als comentaristes espanyols, que insisteixen una i altra vegada que Miguel Indurain és el primer espanyol que ha guanyat un campionat mundial de ciclisme. Es veu que ja ens han donat la independència. Ho celebri i hi estic d'acord. ¿Potser aquest canvi sobtat és perquè ja estan farts de la Rahola i ens ho tornen tot?**

ΩΩΩ

Eduardo Vellibre, cap del PP a Calvià: **Amb Cañellas s'ha comès una injustícia. Si per dir això em cau damunt el llamp de n'Aznar, mala sort.**

E. VELLIBRE

ΩΩΩ

Joaquín Leguina, ex-president de la CA de Madrid: **El Sindicat del crim té un militar, Perote; un financer, Conde; i un periodista, Ramírez. Només els falta un bisbe.**

ΩΩΩ

Josep Mª Ainaud de Lasarte, autor d'*El llibre negre de Catalunya*: **Els que no entenen que el catalanisme és un fenomen interclassista, l'alçament de tot un poble, no han entès res de res. I sovint, els qui no entenen el passat, poca cosa entenen del present.**

ALFREDO LORENTE

ELECTRÒNICA
INSTAL·LACIÓ SATÈL·LIT
Tel. 63 39 19
Camí de sa Figuera, 81 • L'Horta
c/ Batach, 14 • Sóller

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS
MALLORQUINS !!

SUBSCRIVIU-VOS-HI

EGIPTO

Super Oferta

Novembre / Desembre
15 dies (7 nits de creuer)
Pensió completa • Sortida de Palma
109.000 ptes.

c/ M. A. Salvà, 38 • s'Arenal
Tel. 26 74 50 - 54
Ronda Migjorn, Lluçmajor
Tel. 12 01 64

JOE'S

CAFETERIA-BAR
Plats combinats casolans
Entrepans
C/ Terral, 3 • Tel. 26 33 55
S'ARENAL

J Jani S.L.

SERVEIS DE NETEJA
Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasimè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 15
07006 S'Arenal (Palma)

Masguait, S.L.

• Materials de Construcció
• Prefabricats Formigó • Transports
• Làmperes i Decoració

Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor

Telèfon 742768

La fi del feixisme a Portugal. La derrota de l'imperialisme a Vietnam i Kamputxea

»El Congrés neix en un moment històric molt important. La fi del feixisme a Portugal. La derrota de l'imperialisme ianqui a Vietnam i Kamputxea. Canvis d'una importància cabdal estan a punt de succeir fins i tot en el nostre país. Una gran majoria de la població privada de tot dret cívic, marginada des de sempre a l'accés a la cultura, comença a parlar i posar en qüestió una sèrie de pressupòsits intel·lectuals, polítics, econòmics, tenguts fins ara com a eternals i inamovibles. És necessari i forçós que el Congrés s'adapti al ritme d'aquests temps canvians, dinàmics. Amb un Congrés exclusivament de 'savis' i 'especialistes' —com deia Trencar el a la revista *Lluc*— no anirem enlloc i continuarem caminant a ritme de tortuga. Cap dels nostres greus problemes culturals podrà ésser resolt si la feina 'es limita a una reunió de savis' que debaten afers elevats i cabdals, gairebé a porta tancada i adreçant-se a un públic mínimament assabentat i predisposat. Aquest seria un camí 'cul de sac', perquè cada dia que passa sectors populars cada vegada més amplis posen en dubte aquesta concepció de la 'cultura'.

»El Congrés, si vol ser de veritat quelcom de viu, arrelat dins la realitat actual, no es pot quedar reduït a aquesta reunió d'especialistes.

Per una nova cultura catalana antifeixista i anticlassista

»Els creadors de cultura —quasi sempre intel·lectuals orgànics de o al servei del poder— s'han adreçat fins ara a les classes privilegiades del poder econòmic o polític, s'han omplert de la seva ideologia, treballant —cada un des del seu camp— pels seus interessos, al marge quasi sempre de les necessitats populars, contribuint amb la seva tasca cultural o professional a mantenir un estat de coses immò-

bil, un status quo que sols afavoreix els poderosos i que sols comença a trencar-se, lentament.

»Perquè el Congrés tenguí l'èxit i el ressò popular necessari i no sigui una vegada més el cau estantís dels 'savis' cal ampliar amb profunditat les bases de la seva projecció i influència. I aquesta projecció generalitzada i dinàmica de la cultura catalana tan sols es pot obtenir si agermana profundament les seves tasques amb les aspiracions de tots els grups socials que lluiten en definitiva per l'alliberament i transformació de l'home.

»Cal soldar, des d'ara mateix i en la pràctica de cada moment, el Congrés amb l'ampli front popular que reuneix treballadors manuals i intel·lectuals que lluiten des de tots els indrets per aconseguir una cultura catalana antifeixista i anticlassista.

Les acaballes del feixisme

»Estam a les acaballes del feixisme. Hem vist com cinquanta anys de dictadura a Portugal desapareixien en un segon i no en quedava de la seva presència ni la llavor. Insistim, per tant, en una definició de cultura popular antifeixista, perquè per a nosaltres el feixisme ha estat i és l'encarnació més brutal de l'analfabetisme, la irracionalitat reaccionària i l'elitisme cultural.

»Els sectors populars que avui lluiten per accelerar el procés irreversible del canvi històric són sobretot antifeixistes. I el Congrés no es pot marginar d'aquesta dinàmica històrica. D'aquesta problemàtica vital que és a tots els carrers i places del Principat i les Illes. El Congrés no pot anar a la cua de les classes en decadència, pansides, endarrerides. No pot quedar restringit a unes concepcions culturals sobrepassades pel caminar de la història més present.

»Creiem que el Congrés de Cultura Catalana hauria de tenir un significat antifeixista perquè el feixisme és per definició l'agressivitat anticultural per excel·lència. I la cultura catalana ha sofert en la seva carn les mossegades encara visibles d'aquesta agressivitat salvatge». Ω

A les portes del Sud

Som a les portes del Sud. L'illa de Mallorca n'és ben a prop, d'aquell indret on aquests dies s'estan produint fets violents entre gent provinent del continent africà, que vol entrar a Europa, i efectius de la policia espanyola que s'ha d'encarregar d'impedir-los-ho.

Sempre hi hem estat, a les portes del Sud. Però no sempre de la mateixa manera. L'intent de construir una Unió Europea sòlida ens està abocant a mantenir-hi uns nous papers:

Serem, si ho volem ésser, una espècie de mur de contenció, una espècie de moderna murada inexpugnable que s'aixequi enmig de la Mar Mediterrània, amb l'intent

José María Rodríguez.

de defensar els europeus de més amunt, contra les onades migratòries provinents d'una Àfrica que agonitza.

O serem, si ho volem ésser, un vertader pont d'intercomunicació continental que faci possible i real, a tots dos continents, la col·laboració mútua mai vista en la història.

De cada vegada més, hom pot constatar que els problemes que afecten la població empobrida de l'Àfrica central, no romanen tan allunyats de la nostra illa. Els temim molt més a prop cada dia que passa. Segons les dades publicades als nostres mitjans de comunicació, des del mes de setembre de l'any passat col·lectius d'immigrants nadius de Rwanda o de Burundi s'han instal·lat molt precàriament a la ciutat de Ceuta: desitjosos d'entrar a Europa.

Coneixem, en dades escrites i en imatges televisives, la crua realitat que estan patint tots dos països. Ara, som a punt de patir-la molt més a prop de ca nostra: i és que la misèria no ha estat mai enlloc per a ningú cap casta d'imatge atractiva, que dugui a instal·lar-s'hi irremeiablement. Tot-hom en fuig com pot, i cerca qual-sevol indret on n'hi hagi manco!

Lamentablement, a la nostra Europa, ens hem estimat molt més tancar els ulls a aquestes rea-

litats de misèria tan abundosa al continent africà; i, lamentablement també, hi ha qui pensa que, si no hi posam remei aviat, ens veurem abocats a haver de tancar-hi també les portes.

Des del PSM-Nacionalistes de Mallorca, insistim una vegada i una altra en la necessitat d'adoptar noves formes de solidaritat efectiva amb la gent que més pateix les conseqüències nefastes d'aquest desordre econòmic internacional.

Mai no ens cansarem de repetir-ho per pa i per sal: l'intent de construir una Unió Europea forta damunt les espatles dels sectors més febles és un greu error, que està posant en evident perill d'esbucament tot aquest edifici tan poc sòlidament construït.

Per això no puc deixar de denunciar públicament l'oportunitat desaprovechada, que té el govern municipal del PP a l'Ajuntament de Palma, de desplegar a la nostra ciutat una mica més de sensibilitat política i humana cap a determinats col·lectius de venedors ambulants que, no ho dubti, senyor regidor responsable de les relacions municipals amb les entitats ciutadanes, si són a la nostra ciutat, entre d'altres motius, és perquè a la seva no s'hi pot viure. Així de senzill, senyor Rodríguez.

I en aquest assumpte no hi valen burocràcies estrictes, ni comportaments polítics discriminatoris, ni excuses de mal pagador. No és de rebut que un polític responsable, encarregat de mantenir relacions amb entitats ciutadanes, sigui capaç d'anar al seu despatx de Can Bauçà i ni tan sols adrexi una mirada o una paraula a una gent que es manifesta nit i dia, durant tres jorandes seguides, per reclamar allò que altres regidors han sabut autoritzar: la instal·lació d'unes parades, durant les festes de Nadal i Cap d'Any, per poder vendre-hi artesanía i/o objectes de regal.

No hi ha cap casta de dubte: el comportament de tota aquesta gent és tan poc agressiu contra la població de Palma, que arrib a pensar que hi tenen més dret que ningú i que, a més a més, reben de la ciutadania el suport que l'Ajuntament de Palma els nega.

Motiu? Perquè majoritàriament han aconseguit travessar les portes del Sud, com a negres africans, magribins, llatinoamericans, asiàtics, etc. I ara ja són a ca nostra. **Cecili Buele i Ramis**, regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma Ω

DE BONA FONT

Cort ha fet més de 3.000 denúncies per tudar aigua, però no ha posat cap multa. És així com pensen estalviar aigua?

ΩΩΩ

La regidora mossona de cultura de Ciutat, **Carmen Feliu Álvarez de Sotomayor** —Mamem per als seus pròxims— està prendada del cotxe oficial i xofer.

ΩΩΩ

El trànsfuga **Ramón Servalls**, director general de Cultura i Esports i regidor de l'ajuntament de Sencelles, és l'únic professor d'EGB que no ha aprovat el curs de gimnàstica.

ΩΩΩ

La notícia bomba de la nit la va donar la presidenta del CIM, **Mª Antònia Munar**, quan va anunciar públicament la creació d'un canal autonòmic de TV balear.

M. A. MUNAR

ΩΩΩ

La vitamina A (present a la pastanaga i a l'oli de fetge de peix) ajuda a reforçar la vista.

ΩΩΩ

Militants del PP de Calvià, descontents amb les imposicions de Madrid, es plantegen abandonar el PP i crear una nova formació política.

ΩΩΩ

El passat 18 d'octubre a les 10:30 h al programa *El rellano de Rafel Ferrer* es va polemitzar sobre el tema del *Barco*. Sabeu com va acabar el debat? No? Doncs, amb **Miquel Piris**, presentador de TV3, reconeixent que el diàleg havia estat «alliçonador» i exclamant: *Barco de Rejilla a la Guàrdia Civil i Barco de Rejilla al MEC!*

ΩΩΩ

Per cert, **Miquel Piris** acaba de fer 27 anys. Amb aquesta edat s'endeuina tota una promesa del periodisme mallorquí. Des d'aquí desitjam els majors èxits a aquest artanenc que podem veure gràcies a TV3.

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

Digau-los-ho amb **L'ESTEL**

L'orgull i res més que l'orgull

Fa una estona que he acabat de llegir l'article de Bartomeu Mestre a *L'ESTEL de Mallorca*, en el qual no s'atura de criticar n'Àngel Colom per l'actitud adoptada a la I Conferència d'Esquerra Independentista.

I just va esser l'orgull, l'orgull. L'orgull i res més el que va provocar que els «barquistes» es donassin de baixa del partit, després que en Colom desautoritzàs la desgraciada campanya del «Barco de rejilla». Ell tenia raó, va intentar de fer-los-ho comprendre i ho va aconseguir, però repetesc, per pur orgull preferiren deixar el partit abans que acceptar que s'havien equivocat.

Opín que tots els partidaris del «Barco de rejilla» són uns racistes, xenòfobs, ultranacionalistes, feixistes, etc, perquè aquesta expressió vol dir: «Fora d'aquí, forasters!» I és un missatge racista per molt tradicional, popular i mallorquí que sia, dirigit a les persones i a les institucions forasteres. Els «barquistes», després que la premsa començàs a criticar durament la campanya, intentaren canviar el significat autèntic d'aquesta expressió.

Com és possible que uns nacionalistes mallorquins que es creuen defensors de la terra i dels costums propis intentin canviar i donar un altre significat a una expressió més mallorquina que res? D'això, jo en dic genocidi cultural, i n'haurien d'estar avergonyits.

Respecte a les xifres que tan orgullosament va dir en Palou a la Conferència i que repeteix en Mestre a *L'ESTEL*, voldria dir que la seva presidència va coincidir amb unes eleccions, i que sempre que hi ha eleccions augmenta la militància a causa de la gent que entra en llista i decideix donar-se d'alta. Respecte a les baixes -vuit-, diuen que només n'hi va haver una després de la campanya del «Barco». Jo hem deman: quantes durant la campanya? Set, potser?

Si en Colom hagués autoritzat aquesta campanya s'haguessin produït tres fets que haurien posat en perill la major força independentista dels Països Catalans.

1. S'hauria acusat ERC de partit ultranacionalista, racista, nazi, etc.

2. Hi hauria hagut una massa de baixes impressionant, moltes més que no ara, i no només a Mallorca, sinó a Catalunya tota.

3. Amb les acusacions, totalment justificables, de racistes, hi hauria hagut una davallada de vots grandiosa, tant a les illes com al Principat.

Així que podem considerar que en Colom va obrar de la manera més justa i concordant amb la línia d'ERC que podia.

Per acabar, vull agrair en nom d'ERC i de les JERC, a Bartomeu Mestre el seu «sincer i sencer desig» que l'èxit ens acompanyi. Esperant que qualche dia reflexionis i et desfacis d'autèntics racistes com en Jaume Sastre. **Mateu Mas i Perelló**, JERC núm. 3309 Ω

L'hora de les Balears i Pitiüses

Darrerament hem observat un seguit d'esdeveniments que, mirats d'un a un, potser no tenen massa transcendència però que, en conjunt, demostren ben clarament que la llavor nacionalista a la fi ha nascut i comença a créixer a les illes Balears i Pitiüses. Ens referim a set fets concrets:

1r. El saludable gir de cent-vuitanta graus que sembla que ara duu el Govern Balear, no dubtam que en bona part degut a la pressió popular que va tenir el seu punt culminant el passat sis de maig arran de l'èxit absolut i sense precedents del «Correllengua». Recordem que les masses mallorquines entusiastes de-

vers 30.000- que sortiren al carrer en defensa de l'ús del català varen desbordar amb escreix les millors previsions dels mateixos organitzadors.

2n. És un bon símptoma que les darreres enquestes demostrin que, tot i que encara no s'ha invertit, sí que s'ha aconseguit aturar la tendència de la substitució de la llengua del poble per la de l'Estat a la nostra comunitat il·lenca.

3r. Els rumors que hi ha hagut d'escissió d'una part del PP balear, es confirmen o no, demostren que la manera com el senyor Aznar va superposar els interessos estatals del seu partit damunt la voluntat del poble balear i pitiús, ha causat molt de malestar en el partit que legítimament governa la nostra comunitat. La Joventut Nacionalista de les Illes sempre ha estat molt crítica amb la política de l'ex-president Cañellas. Reafirmam que, en el millor dels casos, no tenia projecte polític. Però tenia la confiança, creim que immerescuda del poble. I era el poble qui en tot cas l'havia de destituir a les urnes. No un superior del partit i menys per unes acusacions que, tot i que són certament greus, de moment no han acabat en sentència.

4t. El fet que uns quants diputats balears del PP rompessin al Congrés de diputats la discipli-

na de partit quan votaren la reforma de l'Estatut (promoguda pel mateix PP balear), també demostra la presa de consciència almenys autonomista d'un sector, fins fa poc acomodats, al PP. Com també evidencia la incompatibilitat entre voler recuperar l'autogovern i estar a les ordres d'un partit espanyol. (Veurem que farà ara el PP estatal amb el nostre Estatut Fiscal.)

5è. El fet que diversos municipis illencs hagin declarat *persona non grata* el senyor Aznar entre altres motius per voler mantenir subordinada la nostra llengua és una altra prova de l'avanç de la consciència de país al nostre arxipèlag.

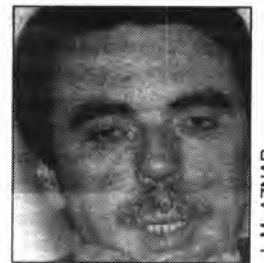
6è. Amb el rebuig a disposicions enviades des de Barcelona i amb la consegüent escissió dels mallorquins d'ERC, hem vist una actitud valenta i coherent amb la tradició històrica federal dels Països Catalans. El centralisme és propi de Castella i de França, no dels Països Catalans. Si els mallorquins d'ERC a la darrera campanya electoral varen fer un ús selectiu d'una expressió popular plurivalent i, per això mateix, polèmica -que la Joventut Nacionalista de les Illes no hauria usat-, és assumpte exclusivament de la militància mallorquina (i no de Barcelona) avaluar el possible error i, en el seu cas, rectificar.

7è. La recent iniciativa d'UM d'anar en coalició amb el PSM a les eleccions estatals liderats per un home de la talla i del prestigi d'Antoni Mir, ens demostra com cada dia som més a prop de superar el dilema, al nostre entendre caducat, de dretes- esquerres, i que en el seu lloc de cada dia creix la bipolarització política entorn dels dos eixos: d'una part entre els que volem aprofundir en la recuperació dels nostres drets històrics a l'autogovern; de l'altra part, els que troben que les coses ja estan bé així com estan. Davant un bon programa que UM ha d'esser capaç de negociar, el PSM té ara l'oportunitat i la responsabilitat històrica de demostrar la prioritat del seu socialisme... o del seu nacionalisme. Confiam plenament que el PSM assumirà el nacionalisme com a fonament, no com a ornament.

En definitiva, creim que s'acosta l'hora del nacionalisme a les Balears i Pitiüses. Els símptomes són més clars que mai. No perdem el tren. **Joventut Nacionalista de les Illes** Ω

DE BONA FONT

El cap de la brigada judicial que ha destapat i ha fet el seguiment dels doblers de l'afer **Brokerval**, **Carlos Fernández**, ja ha anunciat que deixarà la policia i passarà a fer feina a l'empresa privada fitxat pel Banco de Santander. Per què se'n va? Entre d'altres motius perquè ja li han fet a saber des de les files del PP que quan **Aznar** entri a governar a Madrid, el desterraran al despatx del soterrani més humit i oblidat.

J. M. AZNAR

ΩΩΩ

El jutge **Pedro Barceló**, titular del jutjat d'instrucció núm. 1, ha caigut en un profund desprestigi entre els seus propis companys jutges i fiscals a causa de com ha duit la instrucció del cas **Brokerval** en què hi estan relacionats els seus amics íntims, **Berga**, **Tous**... Per dins els jutjats hi ha qui no s'atura de recordar que el pare de **Pedro Barceló** també va esser jutge i que va esser expulsat de la carrera judicial per corrupte.

ΩΩΩ

En el sopar del desè aniversari de TV3 a Mallorca celebrat dilluns dia 16 a les Cases de sa Font Seca, **MikiMoto** va dir que TV3 no havia de ser només la televisió de Sant Joan Despi, comarca del Baix Llobregat, sinó la de Mallorca, la de València... I la de Menorca -va exclamar **Joan Huguet** en la seva intervenció-.

ΩΩΩ

Durant l'acte-sopar, va haver-hi una certa tensió a l'ambient quan la presidenta del CIM, **Mª Antònia Munar**, va evitar la cita protocolària a la presència del president del Parlament, **Joan Huguet**. Clar que, després, Joan Huguet va tornar la pilota i va evitar referir-se a la presidenta del CIM. N'hi ha que pensen que la litúrgia no fa mal i que costa poc usar la cortesia del protocol, d'altres pensen que fa nosa.

MALLORQUÍ

LLUITA O CALLA !

Mahatma Gandhi, el separatista (IX)

Orient i Occident

Per influir en les autoritats i opinió pública britàniques, Gandhi viatjà de nou a Londres, on es trobà el grup radical del Congrés de Tot l'Índia, defensor dels atemptats terroristes contra el poder colonial anglès, però com sempre Gandhi condemnà tota violència. A Londres troba amics i reix a interessar l'opinió pública per la situació dels indis de Sud-àfrica. Escriví una sèrie d'articles que aplega en un llibret titulat *Hind swaraj or Indian Home Rule*, que ell mateix resumeix en aquest compendi que tampoc abandona més endavant:

«1. Entre Orient i Occident no hi ha cap barrera insuperable.

2. No existeix res de semblant a una civilització occidental o europea, ans hi ha una civilització moderna purament materialista.

3. Abans que a Europa arribàs la civilització moderna, la gent tenia molt en comú amb els orientals; els europeus «pre-moderns» són més capaços d'entrar en contacte amb els indis que no els europeus «moderns».

4. No és pas el poble britànic qui governa l'Índia, sinó la «civilització moderna», amb els seus ferrocarrils, telègrafs, telèfons, etc.

5. Les grans ciutats de l'Índia com Bombai i Calcuta són autèntics bubons pestífers del país.

6. Si demà la dominació britànica fos substituïda per una dominació índia estructurada conforme a aquests mètodes moderns, l'Índia no milloraria ni un bri, tret que part dels diners que ara es queda Anglaterra romandrien ací, però l'Índia no passaria de ser un país de segon o cinquè ordre que imita Europa o Amèrica.

7. L'Orient i l'Occident es podrien trobar realment si Occident engegava a passeig la civilització moderna quasi sencera. També només en aparença— si l'Orient adopta la civilització moderna, però ço fóra sols una alto-el-foc armat.

8. És ben desvergonyat que algú vulgui ara la reforma de tot el món: intentar-ho amb els mitjans artificials i folls dels «moviments» significa voler l'impossible.

9. L'augment del benestar material—cal deixar-ho establert per principi— no té cap efecte sobre el ver creixement moral.

(...)

13. L'Índia no ha de posar-se cap vestit teixit a màquina.

(...)

Es tracta d'una crida radical a la senzillesa de vida. Bertrand Russell n'havia de dir més tard:

“
Per a Gandhi, la formació del caràcter estava molt per damunt de la transmissió de coneixements.
”

«L'Índia independent ha fet de Gandhi un sant i no ha fet cas de cap dels seus ensenyaments.» Com sol passar. I és que la realitat i la veritat són encara més profundes i riques del que va dir Gandhi. De fet, ni el mateix Gandhi va poder evitar les matances entre hindús i musulmans ni va poder solucionar la greu misèria de moltes regions índies. Jesucrist digué que «el meu regne no és pas d'aquest món», però que era entre els que viuen les benaurances. Per tant, és l'Esperit, un Esperit transformador i fecund *per se*, que té sentit per ell mateix, no pas per projectes ideològics o humanistes que es pretenguin globalitzadors i orgullosumament vulguin substituir-lo o prescindir-ne.

En aquest sentit, va escriure Arnold J. Toynbee, el gran historiador britànic: «Les barrades míseres s'han d'eliminar, i per fer-ho calen herois que se'n preocupin. Però hom no es pot preocupar de les barrades míseres sense córrer el perill d'embrutir-se. Les barrades de la política són barrades morals, i l'embrutiment que amenaça un treballador en aquestes barrades és l'embrutiment moral. Per aquesta raó molts d'esperits sensibles, purs i nobles han defugit la política. I aquesta reserva, per molt natural que sigui, ha portat a un cercle viciós; car la política no es pot redimir si els esperits més nobles no es dediquen a aquesta tasca tan poc atractiva. La tasca de redimir la política corre més pressa com més s'acreix el domini humà del poder material i la política és la zona on el poder s'aplica més brutalment per configurar relacions humanes. En l'època atòmica, més que mai. Calen sants que s'abalancin sobre el

fang de la política amb el propi risc espiritual. Gandhi s'hi ficà fins el coll i en sortí sense cap dany espiritual. El do espiritual que Gandhi forní, mantenir-se lliure d'embrutiment, al meu albir, és el do—realment un de ben estrany— de viure en míseres barrades espirituals i treballar sense aclimatar-s'hi mai. En el seu si mateix intern, Gandhi romangué, crec jo, lluny de la política, encara que el seu si mateix extern hi estigués molt i activament embolicat.»

Heus ací una clara diferència amb els nacionalismes progressistes de ca nostra, els quals solen estar internament prou embolicats mentre que externament són incapaces de fer-hi res de bo. El buit espiritual que tenen els és omplert, inconscientment, amb idees i temptacions que embruteixen i enterboleixen una visió general coherent i de volada. El resultat és l'immediatisme, la manca de perspectiva i discerniment, la llei del mínim esforç, el convencionalisme creixent, l'encarcament amb careta progressista, la decadència sense remei.

Granja Tolstoi i Transvaal

L'arquitecte alemany doctor Hermann Kallenbach posà la seva granja a la disposició de Gandhi (maig del 1910) per tal de permetre-li continuar l'experiència de la colònia Fènix. Batejà aquesta nova colònia comunista amb el nom de «Granja Tolstoi», i elaborà tot seguit un programa: tothom hi havia de fer treballs a mà i les necessitats de vestir i menjar eren limitades al mínim. Així, es creà una autarquia sota el lema «pots passar amb el que pots produir tu mateix». La participació comuna en els exercicis religiosos era un deure, tal com la feina, i totes les religions dels col·laboradors hi eren tingudes en compte. El reglament de la Presó de Pretòria, que en Gandhi havia après a preuar, era el model horari de la granja, sota el principi conventual del *ora et labora*. En comptes de medicina acadèmica, hi havia tractaments hidroteràpics i de fang practicats per Gandhi, i les cures dietètiques. Els nins participaven de matí a les feines del camp, a l'horabaixa Gandhi els ensenyava sense llibres de text. Per a Gandhi, la formació del caràcter estava molt per damunt de la transmissió de coneixements. Gandhi deixà el seu bufet d'advocat i es traslladà a la granja amb tota sa família. El 1912 renuncià amb un vot solem-

ne a tota propietat privada. Els teòrics del comunisme i del socialisme han parlat sovint de repartir les riqueses (en el cas de molts alts càrrec del PSOE, hem vist com se les han repartides ells sols), la fi de la propietat privada, etc. Totes aquestes belles teories, sovint, no guardaven gaire relació amb llurs vides personals, que eren còmodes i àdhuc luxoses, a Occident. El progressisme ha cregut que la caritat i la justícia són coses que s'han de fer «políticament» i que, si ells manassin i no pas les dretes, ells usarien els aparells de poder per a «repartir i fer justícia».

Tot això, a l'hora de la veritat quasi sempre és pura teoria i sovint pura xerrameca. Les belles teories no practicades personalment contribueixen a fatídiques i perilloses distorsions de les solucions reals. El camí de la renúncia ensenya molt més que no pas estudis llibrescos de Marx, Trotski o Gromsky.

Però ben prest hagué de sortir del seu isolament: noves lleis discriminatòries eren aprovades. Ara calia un passi per travessar la frontera del Transvaal i els matrimonis hindús eren declarats nuls. Crida a la *satyagraha*, que fou seguida per més de 2.000 homes, més de 100 dones i més de 50 infants, el 6-11-1913 es disposaven a creuar la frontera prohibida. Gandhi és detingut i amollat, la marxa transcorre sense incidents dramàtics per la discreció de les autoritats i acaba sense gaires resultats. Fou la darrera gran acció pública de Gandhi a Sud-àfrica.

Gandhi diu sobre la *satyagraha*, la força de la veritat: «La força no prové pas de la capacitat física, ans d'una voluntat indomable. El poder de les multituds és la fruïció del tímid; el valent d'esperit té goig de combatre tot sol. ¿Per ventura la història del món no demostra que no hi ha hagut bellesa en la vida de no haver-hi existit també riscs? He après a través de la meua amarga experiència una suprema lliçó: contenir la ira, car així com la calor esdevé energia, àdhuc la nostra ira, dominada, pot esdevenir una força capaç de moure el món. No és possible de fer el bé en un aspecte de la vida si es fa el mal en qualsevol altre. La vida és un tot indivisible. La joia rau en la lluita, en l'esforç, en el patiment que suposa el combat, i no pas en la mateixa victòria.» (continuarà) **Jaume Tallaferro** Ω

PUGEN

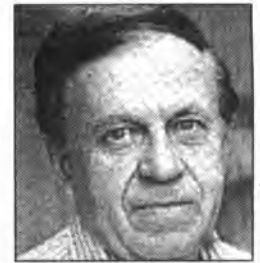
Pugen, i mai més ben dit, les olives mallorquines que enguany ja es paguen a 250 pesetes el quilo.

ΩΩΩ

Els passats dies 7 i 8 d'octubre, dia mundial dels ocells 1995.

ΩΩΩ

Miquel Julià pel seu article «Coalició nacionalista, sí» on reclama al PSM i a UM una coalició per a les pròximes eleccions generals espanyoles.

M. JULIÀ

ΩΩΩ

Les tertúlies del Molí de Can Sopa que es fan cada dilluns a vespre.

ΩΩΩ

La plataforma **Joves per la Llengua** perquè van plantejar a *El Corte Inglés* la necessitat d'establir l'ús del català dins tots els àmbits.

ΩΩΩ

L'associació cultural **Sa Nostra Terra** per exigir a *El Corte Inglés* la retolació en llengua catalana.

ΩΩΩ

La **Torrada de Sant Joan** organitzada pels cafès Can Tronca, Ca na Mates, Can Fiol, Es Centro i el Pub Diàlegs i que és el relleu a la Festa del Botifarró.

ΩΩΩ

Mª Teresa Cabré, coordinadora del nou **Diccionari de la Llengua Catalana** que recull 80.000 entrades (30.000 més que el Diccionari Fabra de l'any 1932); 1.468 variants dialectals; 1.479 mots que tenen l'arrel en altres llengües; etc.

ΩΩΩ

El magistrat del TSJB, **López Gayá**, perquè intenta treure l'entrellat de l'afer Túnel de Sóller.

ΩΩΩ

Els ciclistes mallorquins **Arnau Comas**, **Guillem Timoner** i el santjoaner **Toni Karmany**, medalles d'or a la Copa d'Europa per a veterans.

DAVALLEN

L'Associació de Comerciants del carrer Sant Miquel perquè menysprea la llengua de Mallorca i fa la publicitat en foraster.

ΩΩΩ

El projecte de Llei d'Ordre del Comerç que es vol aprovar a Madrid perquè va a favor de les grans superfícies i suposarà una competència deslleial per al comerç petit i mitjà mallorquí.

ΩΩΩ

Ramón Tamames, l'economista espanyol que s'ha pronunciat contrari al règim fiscal per a Balears.

ΩΩΩ

Els bisbes de la conferència episcopal espanyola que s'han pronunciat contraris a la insubmissió i partidaris del servei militar.

ΩΩΩ

Davalla en picat el jutge **Pedro Barceló** per haver dictat una sentència en contra de la llibertat d'expressió.

ΩΩΩ

José Mª Rodríguez, el regidor d'Economia i de Recursos Humans de Cort, per rompre les promeses electorals del PP i pujar els impostos.

J. M. RODRÍGUEZ

ΩΩΩ

El poblat de **Son Banya**, refugi de delinqüents, on no s'atreveix a entrar ni la policia espanyola.

ΩΩΩ

Davalla l'empresa que fa les galletes **Quely** perquè ha fet, dedicat als infants, un àlbum de cromos en foraster. En aquest àlbum sobre la *Història de Mallorca* editat per *El Día del Mundo*, a l'hora de destacar el fet més important de 1715, any en què **Felipe V** conquistà Mallorca a sang i a foc, ens robà els nostres drets polítics i econòmics, ens imposà l'espanyol i començà a perseguir el català, l'autor de l'àlbum, el forasteret **Carlos Garrido**, només diu que aquell any es va construir un tros de la murada de Ciutat.

Sobre la (no) democràcia dins ERC

Dissabte dia 16 de setembre d'enguany, dins el marc de la I Conferència d'Esquerra Independentista, Bernat Joan, en qualitat de president d'una Gestora inexistente que dirigeix provisionalment ERC a les illes Balears i Pitiüses, acusà Josep Palou, president regional fins al congrés de la Pobra (celebrat dia 2 de juliol), d'haver mantingut una actitud dirigista i d'estar més preocupat per mantenir el control dins el partit que per altra cosa.

M'agradaria fer la següent reflexió. Àngel Colom, com a candidat a la reelecció a la secretaria general del partit en el congrés nacional celebrat a Manlleu dia 9 de juliol d'enguany, escrivia una carta a la militància demanant-ne el vot a la qual deia: *I crec que és bo, també, encarar les eleccions al Parlament de Catalunya havent resolt aquelles disfuncions internes que han generat una mala imatge d'ERC durant els primers mesos d'enguany, quan companys del partit varen acudir als mitjans de comunicació per ventilar-hi qüestions internes fent mal al conjunt del partit.* Colom expressava així la seva voluntat d'aclarir els problemes interns al congrés abans de sortir a l'exterior (en aquest cas, les properes eleccions autonòmiques del Principat) per engrescar gent en el projecte de la independència. Curiosa coincidència amb el que un grup nombrós de militants de la Federació Regional de les Illes volíem quan demanàvem la celebració, prèvia a la conferència (si el seu objectiu era engrescar gent), d'un congrés regional en el qual solucionar els problemes interns originats amb l'actitud d'un parell de «companys» durant la passada campanya electoral (i també abans).

Com ha resolt Colom els problemes interns? Quina ha estat la solució que ha trobat? És, per ventura, la d'haver guanyat l'elecció a la secretaria general davant Carles Bonet? Soluciona Àngel Colom els problemes interns del partit aconseguint-ne el «control»? Doncs bé, Josep Palou no! Ell, malgrat que no en tenia cap necessitat per estatuts, convocà un congrés i, a més a més, incorporà a l'ordre del dia el punt d'elecció de presidència regional. Palou, tot i que tenia els avals necessaris de militants per presentar la seva candidatura, no ho va fer. Per què? Perquè per a ell la solució no és, com sembla que sí que ho és per a Colom, «control» el partit (o, millor, la federació). Palou considerava

Àngel Colom.

“
Soluciona Colom
els problemes
interns del partit
aconseguint-ne
el «control»?
”

necessari que es produís un debat intern que conduís a solucionar determinades actituds. Com s'atreveix Bernat Joan a acusar-lo d'afany de poder? Com pot acusar-lo també de mantenir una actitud dirigista i d'evitar el debat dins el partit?

Tal vegada la realitat és que ens trobam en una situació en què es pot aplicar perfectament aquella dita de «l'ase va dir al porc orellut». ¿Qui manté l'actitud dirigista i té una dèria per aconseguir el control del partit a qualsevol preu, fins i tot passant per damunt dels estatuts del partit i dels principis més bàsics de la democràcia?

Bernat Joan afirmà que al proper congrés regional (que per estatuts s'ha de fer el proper mes d'octubre i que sembla que es farà d'aquí a dos mesos) era necessari que sorgís una alternativa, que s'havia d'assumir un recanvi necessari, que s'havia de canviar de rumb. No ofería la possibilitat que la militància de les Illes elegís democràticament cap a on volia anar i qui volia que n'assumís la representació a través de la presidència regional. S'havien de posar les bases d'una nova ERC a Mallorca. La militància, doncs, només podia triar en una direcció, no fos cosa que, beneiteta com és, s'equivocàs i tornàs a caure en els errors comesos fins ara. No és ver, Bernat, que en nom de la

democràcia es poden cometre barbaritats?

Creu Bernat Joan en la democràcia? Què creu una persona que escriu: *Mitja dotzena de persones en un comitè polític, per molt legitimades que estiguin democràticament, no poden dissenyar una campanya (...)*? Tal volta, a més de propugnar un nou sistema de govern de les societats, Joan hauria de demanar que es reformin els estatuts del partit per tal que cadascuna de les decisions que es prenguin en nom seu sigui votada per la totalitat de la militància. Tal vegada, senzillament, s'haurien de suprimir aquests estatuts i així, entre d'altres coses, s'evitaria que es vulnerassin d'una forma tan continuada (no aplicació de les mesures establertes quan un militant no compleix els seus deures, no nomenament de la gestora com pertoca, convocatòria del proper congrés regional quan convé...).

Què opina sobre la democràcia la part del públic que deia que sí amb el cap quan Palou demanava a Colom si faria d'Aznar en la hipotètica situació en què la militància de les Illes ratificàs les ponències del congrés de Felanitx? És aquesta la gent que

Bernat Joan vol que entri a dirigir el partit?

Però molt més greu que tot això és que el secretari general d'ERC estigui d'acord amb l'actitud demostrada per Bernat Joan. Colom així ho ha demostrat quan ha vingut a Mallorca amb la intenció de prohibir discursos assumits per la majoria de la militància de les Illes als corresponents congressos regionals i desautoritzar decisions del màxim òrgan de la federació regional, el comitè polític.

Sort que hi ha persones intel·ligents que han fet l'acte de responsabilitat d'assumir la direcció del partit! Però alerta que, amb la intenció tan reiteradament manifestada de fer créixer el partit, les persones que l'integrin no tornin a caber en el tramvia de Bernat Vidal (això sí, totes doctores *cum laude* per unanimitat)!

No vull acabar sense fer referència a pràcticament l'únic punt de coincidència amb Bernat Joan: quan expressava la seva enorme satisfacció pel fet que Colom hagués aclarit a quin partit militàvem! **Beatriu Defior i Barcons**, *ex-secretària d'organització, ex-consellera nacional i ex-militant d'ERC* Ω

El jove alacantí agredit per parlar en català explica el seu cas a la UCE

El diumenge passat, en l'acte de lliurament del I Premi Canigó a Eliseu Client, el mateix guardonat va presentar en Lluís-Xavier Abat Flores, el jove d'Alacant agredit per parlar en català. Climent va explicar als assistents a l'acte els fets que li van succeir al jove alacantí.

Lluís-Xavier, que és alumne de la UCE (Universitat Catalana d'Estiu), també ha donat testimoni al *Diari de Praga* de l'afer. Segons el jove, el passat dia 12 de juliol a la biblioteca pública d'Alacant, depenent de la Generalitat valenciana, el funcionari Francisco Marjal es va negar a atendre el jove Lluís-Xavier, tot dient-li: «Hábleme en cristiano que estamos en España». Després de recórrer a un guarda jurat, un altre funcionari i un superior, l'estudiant fou traslladat a una sala del costat de la biblioteca, on va rebre un cop de puny. La frase que va utilitzar l'agressor va ésser: «Te pego un sòpapo y te envío más allá.» A continuació el va amenaçar de mort si el denunciava a la policia. El noi va haver de sortir a l'exterior per trucar a la policia nacional, que també es va negar a atendre'l, al·legant que no l'entienien i que ell estava obligat a parlar en espanyol. Després de diversos insults, Lluís-Xavier va abandonar la biblioteca. L'endemà, Esquerra Unida va denunciar els fets davant el conseller d'Educació i el jove, davant la biblioteca, al Síndic de greuges i el jutjat. Unes setmanes després, diversos partits polítics i associacions culturals també es manifestaven davant la biblioteca.

La data del judici, el primer que es farà en català a Alacant, encara és per determinar. **Redacció** Ω

S'ESPANYA ESPANYA! (i)

Fins que no entrin els nostres,
alguns no sabran dir qui són

BARTOMEU MESTRE

No fa gaire, a les darreries del passat mes de setembre, vaig participar a una taula rodona a Lluç, organitzada pel grup Blanquerna, on es plantejava el «futur de la nostra cultura» (es referien, cal advertir-ho, a la cultura catalana). El debat, si exceptuem les intervencions salvadores del moderador, Damià Pons, va ser pobre (Joan López-Casasnovas el qualificà, amb encert, de «nivell bupero») i no vull fer escàpola la part de responsabilitat que pertany als ponents i, entre aquests, la que em pertoca.

La meua intervenció (il·lustrada amb cites) pretenia de fer veure un error històric que, tradicionalment, s'ha perpetuat com un parany mal d'esvaire. El nacionalisme en general (principalment el d'esquerres) ha adobat el menyspreu sobre alguns símbols que, amb aquesta actitud, s'han deixat en mans de l'espanyolisme. Així, són molts els qui han fet befa dels «mallorquins d'ensaïmada i ball de bot», dels «falleros», dels «principatins de barretina»... és cert que s'ha d'explicar molt (cosa difícil en un acte participatiu), però em pensava que reconèixer, des de l'experiència, els errors passats havia de servir d'avertiment als qui, encara, no ho han tocat amb les mans. Santa innocència! No camina ningú tan bé com el qui aprèn de les seves passes. Això és tan cert que fins que un pega de morros i cau de grapes, una vegada i una altra, en el mateix punt, no arriba a rectificar. És, doncs, inútil posar senyals de trànsit que adverteixin del perill als qui ens segueixen?

Com que el debat es desvià sobre si Cañellas era «nostro», «enemic», «adversari», «col·laboracionista», «agent colonitzador» o «errat-de-comptes» no varen ser tractades altres reflexions sobre l'error denunciat. En primer lloc, l'alliçonadora estratègia reivindicativa dels espanyols: només fan seu el que és bo. Dia 18 de maig de 1994, els diaris informaven que aquell dia un equip «espanyol» jugava la final de la Copa d'Europa. L'endemà els mateixos diaris informaven que «el equipo catalán hizo el ridículo». Fa també un any, la premsa espanyola (uep! i l'Avui) es feien ressò que Nadal, un metge *espanyol*, era ferm candidat al Nòbel de medicina. Fa uns mesos, el metge en qüestió es va veure implicat en un mal ús de fons públics. La premsa informà que el metge *mallorquí* estava pendent de judici. Els espanyols tenen claríssim qui són «els seus». A veure si aprenem la lliçó! *Mestre Tomeu* Ω

Cartes al director

Puntualitzant

Senyor director: Amb referència a la meua carta publicada el dia primer d'octubre a L'ESTEL, que vostè va titular «Aquí, un porc foraster», voldria puntualitzar que qui va fer la pintada no era cap foraster —està escrit en català—, era un d'aquests mallorquinesos botiflers, quintacolumnistes que estan infiltrats dins la nostra societat. I ho fan per provocar la confusió i la ruïna de la nostra llengua, de la nostra cultura i, tal vegada, de la nostra economia. I tot això al servei dels castellans, dels quals no tenen queixa, tot i que són aquests els que des del 1716 han prohibit la nostra llengua, atacat la nostra cultura, ridiculitzat la nostra gent i ocupat el nostre país amb els seus exèrcits. Ens han explotat i ens exploten econòmicament, ja que ens tenen per la seva colònia. Tot això no ho han fet els catalans tan odiats per aquests mallorquinesos, sinó els seus amos castellans.

Referent a les xafarderies del mateix dia primer d'octubre, que parlen de les deixalles acumulades al Caló des Monjo, li agrairia que digués a quins vaixells es refereix, ja que els propietaris dels vaixells de plaer estam molt sensibilitzats sobre el tema, i malgrat això sempre ens en donen la culpa. Un estudi de Greenpeace demostra que no són els iots els causants de la brutícia, sinó els vaixells regulars, els que fan creuers i fins i tot les nacions del nord d'Àfrica que tiren grans quantitats de fems a la mar.

Li puc assegurar que els amos dels iots actualment tenen moltíssima cura amb el medi ambient, molt més que la població en general, i per comprovar-ho n'hi ha prou amb mirar per dins els torrents, per les carreteres i fins i tot per les voreres de les nostres ciutats. Atentament, *Andreu Radó* i *Ferrando* Ω

El perill dels pacifistes

El pacifista resulta perillós per raons diverses:

1. És com un virus informàtic que qüestiona el guió de la pel·lícula, la pretesa lògica de la societat.

2. Atempta contra una de les bases del sistema imperant: la competitivitat portada fins al seu últim extrem. Quan Marx i Engels ens parlaven de la lògica implacable del sistema que ens aboca cap a l'imperialisme perquè ens portava cap a l'acumulació de poder, més enllà de les fronteres, ens feien una proposta neuràlgica.

3. El raonament requereix més intel·ligència que la força de les armes. I això explica el recurs de la violència de qui no pot o no vol raonar. El pacifista ha d'esser una persona carregada de raó, perquè vol convèncer abans de vèncer.

4. Perquè els negocis directament relacionats amb les indústries de guerra són fabulosos.

5. Perquè l'objectiu de la força és tancar situacions d'injustícia, de desigualtat, de desequilibri... i els pacifistes, quan exerceixen de pacifistes, obren la finestra per tal que tothom constati com és de corcat el món.

6. Perquè la persona pacífica ho és activament, vol crear mesures que ajudin a vèncer les causes del malestar; els pacifistes són els que fan progressar el món, a favor del progrés.

7. Quan els pacifistes dema-

nen reconciliació no ho fan només per facilitar l'encontre entre persones, sinó també de l'home amb la naturalesa. Fa dies que la Natura alça bandera blanca.

8. Els pacifistes molesten perquè són utòpics. I res irrita tant la gent d'ordre com el crit d'algú que invoca la utopia.

9. Perquè els pacifistes demostren la llei inferna del coratge, els seus mecanismes, quan expliquen que no tenen por a morir sinó a matar, no tenen por a ésser ferits sinó a ferir.

10. Els pacifistes irriten perquè deixen a l'aire lliure les incongruències, els contrasentits, les injustícies, el desgavell que són la base de l'ordre.

En resum, el pacifista és:

a. Un virus informàtic que col·lapsa el programa dels que volen acumular més poder i més riquesa, com sigui, en una guerra encadenada on tot s'hi val, sense respecte a cap llei, a cap acord, a cap convenció signada en temps de pau.

b. Un element que estimula a les accions de progrés sostenible, de desenvolupament humà, de solidaritat a l'engròs i a la menuda. *Ignasi Riera, escriptor* Ω

SABIÉU QUÈ...?

Sabiéu que un de cada dos fumadors mor de malalties relacionades amb el tabac?

ΩΩΩ

Sabiéu que si podem veure TV3 és gràcies a una llarga llista de persones. Com va explicar el president de l'OCB, *Antoni Mir*, amb motiu de commemorar els 10 anys de la recepció a Mallorca de TV3, són moltíssimes les persones que varen fer possible que ara disfrutem d'una televisió en la nostra llengua. Unç, amb aportacions econòmiques, uns altres, defensant jurídicament que si no es poden posar portes al camp molt menys es poden posar barreres a l'aire, d'altres amb comunicats favorables i, uns darrers... fents els ulls grossos!

A. MIR

ΩΩΩ

Sabiéu que les empreses que s'han encarregat de la refrigereció (*Prismair*), de la impermeabilització (*Imparesa*), de la megafonia (*Ruybesa*) i dels marbres i granits (*Guives SA*) de l'edifici d'El Corte Inglés, són forasteres, de Madrid per ésser més exactes?

ΩΩΩ

Sabiéu que *El Corte Inglés* està compensant ara amb anuncis milionaris tota la premsa forastera de ciutat per la campanya que ha fet durant els últims anys a favor de la implantació d'aquesta gran superfície?

ΩΩΩ

Sabiéu que els incendis forestals enguany a Balears han cremat 457 hectàrees, devora les 2.441 de l'any passat?

ΩΩΩ

Sabiéu que al segle XVIII per Mallorca ja circulaven gloses com aquestes amb la paraula «barco»:

*Fora gallés i botiflers
i an es que mos fan bocins!
Criden es bons mallorquins:
Barco a tots es forasters!*

ΩΩΩ

Sabiéu que el 70% de les mares de Balears no donen pit als seus fills?

NECESSITAM

promotors i promotores
de L'ESTEL de Mallorca
als diferents pobles i ciutats
de Mallorca

i de la resta dels Països Catalans

Telefonau al (971) 26 50 05

EP!!!

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Vint-i-cinc anys de president del Crèdit Balear

Homenatge a en Miquel Nigorra i Oliver

Amb motiu del nomenament d'en Miquel Nigorra, el 13 de març de 1970 com a president del Crèdit Balear, per commemorar aquest 25è aniversari i, coincidint amb la propera publicació d'en Gamundí del llibre intitulat *El meu estimat banquer*, hem cregut convenient reflectir algunes entrevistes que formaran part d'aquest llibre. Li demanam a en Gamundí:

– *Qui era el pare d'en Miquel Nigorra?*

– Son pare era don Joan Nigorra, que va esser un dels homes més llests, més negociants, amb més visió de futur i més humans que he conegut a Mallorca. Un detall de vivor d'aquest senyor és el fet de no haver volgut mai esser el president d'Es Crèdit. Ell comandava, però des de darrera. Don Joan fou l'artífex de l'expansió del Crèdit Balear. Al final de la seva vida, fou nomenat president honorari d'aquesta entitat, però mai va voler figurar com a president efectiu.

– *Don Joan Nigorra devia tenir carrera...*

– Efectivament, era apotecari i tenia l'apotecaria a Santa Maria del Camí. Aquesta carrera no té res a veure amb la banca, però fou una base ben important per iniciar la gran fortuna que va fer, amb productes farmacèutics, especialment amb la penicil·lina, que s'havia descobert en aquells temps de misèria, just acabada la guerra espanyola. Aquestes activitats i el casament amb na Catalina Oliver de Santanyí, una al·lota de casa bona, varen esser els factors que el feren passar d'esser fill de família modesta (era fill d'un guàrdia civil eivissenc) a esser un dels financers més importants de les illes Balears.

– *Qui era el president d'Es Crèdit en temps de don Joan Nigorra?*

– Don Joan, va entrar com a conseller d'Es Crèdit devers l'any 1953, va anar comprant accions fins que va tenir el control del banc. En Miquel Rosselló i Alemany era el president fins l'any 1959, que va entrar en Gabriel Cortès i Cortès com a vice-president en funcions –fou nomenat president l'any 1965. El 1967 fou nomenat president en Fèlix Pons Marquès, pare de l'actual president del Parlament espanyol. L'any setanta don Joan va donar el cop definitiu posant el seu fill, Miquel Nigorra Oliver,

Don Joan Nigorra, president honorari d'Es Crèdit.

com a president, càrrec que ocupa fins al dia d'avui. Encara que darrerament és un càrrec no executiu i supeditat al Banc Popular Espanyol.

– *Conta'ns coses d'en Miquel Nigorra.*

– La vida del president d'Es Crèdit té dues parts importants, abans de casar-se i després. En la primera part de la seva vida fou una bona persona, una persona culta, senzilla i obedient a son pare. Des de jove ja es varen detectar les seves limitacions com a home de negocis. Se li notava una manca d'iniciativa. Son pare se n'adonà i va col·locar a en Tomeu Sitjar al seu costat per donar-li suport i coratge. Tots dos creixeren aplegats com aplegats estaven els seus respectius pares. Tots dos obriren bufet d'advocat al carrer Jaume III de Ciutat; en Tomeu Sitjar fou nomenat conseller d'Es Crèdit i d'aquesta manera va poder aconsellar en Nigorra. La influència d'en Sitjar damunt en Nigorra fou decisiva fins que fa pocs anys va deixar d'esser conseller i assessor jurídic d'Es Crèdit.

– *Per què creus que se'n va anar en Tomeu Sitjar?*

– Na Corona Cobian no podia veure en Tomeu Sitjar per la gran influència que tenia damunt el seu home i perquè reconeixia la gran vàlua com a home de negocis i com a bon professional de

l'encarregat dels aparcaments, i vàrem quedar que no diríem res. Quan va morir don Joan Nigorra, el banc va caure en mans de na Corona de Nigorra, la dona d'en Miquel. Fou horrorós! Aquesta dona, al cap d'un mes, me va cridar al seu despatx, un despatx nés gros que el del president, i me va dir: «Juan, los amigos de mi suegro siempre han vivido a nuestras expensas. No quiero ver a ninguno de ellos por el banco. Ja está bien de aprovecharse de nosotros y de hablar demasiado». Vaig quedar astorat, tan astorat que no vaig saber contestar-li. Vaig anar al meu despatx, vaig encendre una cigarreta i, dins el fum, vaig veure don Joan, que sempre havia estat enrevoltat dels seus amics, una gent que hauria donat la vida per ell. La veu de don Joan me va dir: «Envia-la a porgar fum», de manera que no en vaig fer massa cas.

– *Es veu que na Corona Cobian i Otero i el seu sogre no eren gaire amics.*

– No ho eren gens. Don Joan me va dir un dia, «Gamundí, es meu fill s'ha torbat molt a casarse, però així i tot encara tindrà temps de passar-ho ben puta». Davant l'altra gent, na Corona es mostrava molt afectuosa amb el seu sogre, li arreglava el vestit, li donava abraçades i besades, però la cara que feia don Joan, en aquestes ocasions, era tot un poema. Don Joan tenia una influència molt gran damunt el seu fill i això empenyava moltíssim la seva nora, que aleshores ja tenia una comandera fora mida.

– *Abans d'esser president, quins càrrecs tingué en Miquel Nigorra dins Es Crèdit?*

– Dia 26 de març del 1965 fou nomenat vocal del Consell d'Administració i l'endemà fou ratificat en el seu càrrec. Un any més tard fou nomenat vice-president. D'aquesta manera va donar la primera puntada de peu a tots aquells que tenien arrels a l'entitat: els Aguiló, els Cortès, els Pons, i altres persones de la noblesa mallorquina que n'havien estat els amos.

– *Quan fou que en Miquel Nigorra va començar a comandar dins el Crèdit?*

– En Miquel Nigorra, no ha comandat mai. Mentre visqué son pare, aquest va comandar. A partir d'aquí, va comandar la seva dona, na Corona Cobian. Una vegada me va dir: «Juan, como que yo tengo 14 años menos que mi marido, me voy preparando para sustituir-lo en la presidencia del banco». Per poc vaig caure de cul quan vaig sentir aquest estornell! Afortunadament, en Lluís Valls Taverner, president del Banc Popular, accionista majoritari d'Es Crèdit, va posar les coses al seu lloc i va llegir la cartilla a la dona d'en Nigorra.

– *Aquesta dona forastera d'en Nigorra, d'on ha sortit?*

– Na Corona Cobian Otero va néixer el 4 de desembre del 1943, de manera que prest farà 52 anys. És filla d'una família sevillana benestant amb situació econòmica decadent. En Nigorra estudiava a Madrid i vivia a la residència, on na Corona i la seva germana feien feina. La directora d'aquesta residència responia al nom d'Hortensia i l'encarregada de personal nomia Salud (això m'ho contava don Joan). Un dia, en Miquel Nigorra va demanar per sortir a la germana de na Corona, qui li va dir que ja festejava. Tot d'una ho va contar a na Corona dient-li: «El mallorquí me ha pedido para salir.» I ella li va respondre: «Supongo que le has dicho que tienes novio; no te preocupes, yo arreglaré este asunto.» I bé que el va arreglar. (Quan don Joan m'ho contava feia una d'aquests rialles que signifiquen «ens ha fotut bé, aquesta». El seu somni era que el fill s'hagués casat amb una mallorquina de casa bona i no amb una forastera que va aportar com a dot vint-i-cinc mil pessetes i un llum.) (continuarà) M.J.F. Ω

Miquel Nigorra i J. L. Gamundí a l'any 1972.

Coronació de Nigorra.

Carn capolada (23)

JAUME SASTRE

Quan José Mª Aznar va fotre coça al cul d'en Gabriel Cañellas i el va obligar a dimitir, va argumentar que els afers Broker-val i Túnel de Sóller, comprometen a nivell d'estat la imatge anticorrupció del PP. Molt bé doncs! Si agafam de la paraula el Sr. Aznar, ¿per què no va dimitir ell en persona quan el Tribunal Suprem va condemnar a vuit anys d'inhabilitació, Miguel Pérez Villar, per un delictes de prevaricació comés quan era conseller (1988-1989) de la Junta de Castella de la qual Aznar n'era president? ¿Per què ara no ha fet dimitir el president de Galícia, Manuel Fraga, i el seu conseller d'obres públiques, Xosé Cuiña, acusat de facturar des de 1990 amb empreses de la seva mare (INASUS i METALDEZA) 1.700

ese que le han arrebatado a Joan Verger, del teóric presidente de la Junta Insular del partido en Mallorca, Gaspar Oliver. Aunque esa sonada ausencia se comprende, porque había que madrugar quizás demasiado para asistir a un acto a las nueve de la mañana, y esto de madrugar los hay que lo llevan muy pero que muy mal.

Està clar que quan les butxaques són plenes i les coses van bé tot són flors i violes. Quan la mar s'embruta, però, vénen els nirvis i comencen les destralsades a tort i a dret. Alfonso Salgado és un home d'en Verger i en Verger és el miserable que fa la pilota a Aznar perquè vol ocupar el lloc d'en Cañellas.

Gabriel Cañellas i José María Aznar.

milions de ptes. en subcontrates d'obres de la Xunta? Ah, amics meus! Als ulls d'Espanya, Mallorca no és més que una merdeta de ca! Des de Madrid estant, molts forasters no saben ni col·locar Mallorca damunt el mapa! Molts votants i militants del PP encara viuen dins aquesta gran mentida que es diu Espanya; que se n'adonin que durant tota la vida han viscut ben enganyats, és qüestió de temps!

Dins el PP les sempentes i ganivetades són fortes. Mirau el que l'altre dia va escriure Alfonso Salgado sobre Gaspar Oliver, batle de Lluçmajor i president del PP: Fue amplia y duramente comentada, entre las filas del PP, la ausencia, en el acto de constitución del Consell Insular de Mallorca,

Ara que ja s'ha consumat l'actuació prepotent, jacobina, antifederal i antidemocràtica d'Àngel Colom, us propòs, a vosaltres lectors/es, el següent entreteniment: es tracta d'endevinar els autors de les cites que segueixen més avall. Un cop els hàgiu identificat, us sobran els comentaris que hi pugui afegir i no us quedarà cap mena de dubte que el «Barco de rejilla» ha estat l'excusa mentre que el motiu real que ha impulsat Àngel Colom a actuar així com ha actuat és la voluntat de reproduir dins ERC el centralisme madrileny, però en versió barcelonina:

1. Conec «S'Arenal» i pens que és una eina puntera en el talant per a la independència.

2. Fariseisme és romandre paralizats per la por a ser acusats de racistes i callar davant un dels principals obstacles (més gros que el problema medioam-

biental) que s'oposen al creixement econòmic de les nostres illes: la petita però escandalosa delinqüència de les clavelleres i els xoriços que ens envia Espanya.

3. S'Arenal és una revista molt valenta, que ha de fer front a tot tipus d'acusacions injustes com les de nazis, xenòfobs i coses similars que no s'aguanten de cap manera. És una revista d'un alt nivell intel·lectual en molts dels seus articles, és absolutament necessària pel recobriment nacional a Mallorca. Fa més «S'Arenal» per aquesta identitat nacional que totes les altres publicacions juntes, i per tant seria una pena que no continuàs amb aquesta missió conscienciadora i al mateix temps provocativa que té.

4. Barco de rejilla? No, de sucre, perquè els de «rejilla» s'enfonsen molt prest. Hi posaria tots els espanyols, l'enemic és Espanya, i tot aquell que senti com un espanyol, doncs, aquell t'esclafa, no hem d'anar pus per les bardisses.

5. ...una de les coses més prodigioses i més espectaculars és que en el lloc de Mallorca on es parla més en foraster hi surti l'única revista de Mallorca, S'Arenal, que és popular i en català.

6. L'APLEC ha presentat repetidament una virtut extraordinàriament rara entre nosaltres: dir les coses pel seu nom, sense arronsar-se ni amagar-se darrera subterfugis enterbolidors i innecessaris.

7. ...en el moment de sorgir qualsevol iniciativa nova o de passar a un nou estadi en el camp del nacionalisme, els seus impulsors —els que tenen les idees que estan en ascens— es troben tot sols i, a més, desqualificats per les «esglésies» establertes.

8. Entre nosaltres hi ha un cert nacionalisme que s'omple la boca de crítiques envers aquells

que presenten postures més radicals que les seues pròpies, que critica durament els sectors «que es passen» dins el nacionalisme català, i que, en canvi, deixa sense màcula el nacionalisme dominant espanyol que impedeix la nostra llibertat nacional.

9. Èxit editorial de S'Arenal i del Puput («a un fill de puta li diuen fill de puta». Aracil). La Vanguardia (21.VIII.91) se'n fressò. L'anticatalanisme i el nacionalisme Tio Tom queden al descobert també a Prada. El tàndem Colom / Bascompte no troba contrincant a Prada. L'independentisme està en bones mans.

10. Aquí els Anguitas, Sartorius i altra gent més o menys ortodoxa dins el Partit Comunista ni tan sols reconeixen la justificació mínima (la llibertat de sortir de la unió), sinó que fins i tot d'aquest dret elemental es fan negociació sempre que poden. I així, els obrers forasters (sic) que pretenen viure dignament, posem per cas, dins les Illes Balears, en gran part per mor del tracte que l'Estat espanyol dona al conjunt dels nostre país, també «s'ofe-

(Continuació del dossier sobre la campanya del Barco de Rejilla, 15.VIII.95).

PREMSA FORA DE MALLORCA

Juan Mestre, Un barco de rejilla, en el ojo del huracán, El Periódico 18.V.95.

Sense signar, Símbolo polémico, La Vanguardia 25.V.95.

Andreu Manresa, La política de ERC en Mallorca tildada de xenòfoba y racista por la izquierda, El País 26.V.95.

CARTES AL DIRECTOR

Pedro Ramis (Falange Española de las J.O.N.S.), El memorial de sa feixina, El Día del Mundo 15.V.95 i UH 2.VI.95.

Pere Gómez Pallisser, Forasters i gentussa, El Día del Mundo, 17.V.95.

Margalida Busquets i Estrany, En resposta al senyor Torres Blasco, El Día del Mundo 18.V.95.

Angela Peñafort, Al lado de los oprimidos, DM 18.V.95 i DM 18.V.95.

Joan Ferrer Sans, Barco de Rejilla, Baleares 18.V.95 i DdM 19.V.95.

Coloma Martínez, Xenofòbia del candidat d'ERC, El Día del Mundo 19.V.95 i DM 21.V.95.

Domingo Ramis, Carta abierta al Sr. Palou, El Día del Mundo 22.V.95.

D. Guerrero, Los queremos de Almería, El Día del Mundo 22.V.95.

Javier Campillo Galmés, Le Pen habría ganado DM 23.V.95 i DdM 23.V.95.

Mª Rosa Arregui Alava, Feixisme dur i pur, El Día del Mundo 23.V.95.

Javier Palacios, Barco de Rejilla, Baleares 23.V.95.

Un español-mallorquín, El voto que más duele, Baleares 23.V.95.

Eduardo San José Requejo, Agradecimiento al Sr. Josep Palou, El Día del Mundo 24.V.95 i UH 18.V.95.

Patricia Fernández Cuesta, Sincero agradecimiento, El Día del Mundo 25.V.95.

Bernadí Company, Un delictes aplicable al señor San José, El Día del Mundo 26.V.95.

Eduardo San José Requejo, Contestación al Sr. Bernadí Company, El Día del Mundo 31.V.95.

Fco. Javier Palacios, Preguntas sobre el barco de rejilla, El Día del Mundo 31.V.95.

R.C.P., Xenofòbia i demagògia, UH 2.VI.95.

Carlos Suñer, Irracionalidad de una campaña, El Día del Mundo 3.VI.95.

Josep Francesc Juan Ferrer i onze firmes més, La campanya de la intolerància, DdM 6.VI.95.

Domingo Ramón, El barco de rejilla de Josep Palou, UH 17.VI.95

Jaime Sancho Torelló, «Normaslitzar la convivencia» DdM 5.VII.95.

SABOTATGE I TRAÏCIÓ DEL GRUP ESQUIROL DE JOAN MIR, TOMEU FRAU I LES JERC

La candidatura de ERC de Manacor se desmarca de la campanya del barco de rejilla, UH 16.V.95.

División interna en ERC por la campanya del candidato Palou con un barco de rejilla, UH 17.V.95.

Joan Mir, Sobre el barco de rejilla, UH 18.V.95.

Bartomeu Frau: Quiero dejar claro que ERC-Manacor se desmarca de la campanya del barco de rejilla. Es una grave desviación de nuestra línea ideológica DM 18.V.95.

Juan Mestre: La campanya del «barco de rejilla» crea una marejada interna en ERC, UH 19.V.95

Rafael Gabaldón, La campanya «barco de rejilla» crea divisiones internas en Esquerra Republicana de Catalunya, El Día del Mundo 20.V.95.

Joan Mir, L'independentisme útil, El Día del Mundo 20.V.95.

Antonio Alemany, El acertado desmarque de Mir, D16 20.V.95.

J.J.S. ERC de Maria afirma que el «barco de rejilla» es un error electoral, El Día del Mundo 21.V.95.

Macià Riera, ERC dice que la campanya del «barco de rejilla» respeta a la gente y va contra las instituciones, El Día del Mundo 23.V.95.

Sense signar, Símbolo polémico, La Vanguardia 25.V.95.

Macià Riera: No hubo Rahola pero sí caracóles, El Día del Mundo 25.V.95.

guen en aquest oceà de la morrala forastera xovinista com una mosca dins la llet». Perquè hem estat plenament envaïts per «l'home autènticament espanyol, el xovinista espanyol, aquest canalla i aquest opressor que és en el fons el buròcrata espanyol».

11. Els del PSM, el «petit comitè», van pensar que no hi havia d'haver cap debat aclaridor –no en saben d'aclarir–, sinó una desqualificació global del periòdic, com una mena de condemna de la Santa Inquisició. Es condemnaria S'ARENAL DE MALLORCA i, per tant, el seu director, pel pecat de «racisme, per xenofòbia, per feixisme». (sic) (...) Cap debat sobre la nació, sobre l'opressió espanyola, del malestar cultural, de l'espoli econòmic, etc. ¿Què passa?, ¿què és prohibit de publicar a la premsa aquelles paraules que són d'ús corrent a Mallorca, com «foraster», «gitano» en sentit pejoratiu, «barco de rejilla» en sentit de persona no integrable que val més que se'n vagi, «espanyol» i «espanyolada» en sentit pejoratiu, etc.

Està clar que als ulls d'Àngel Colom, Bernat Joan, Joan Mir, Josep Serra, etc. en qüestió d'uns pocs dies, persones com Josep Palou, Bartomeu Mestre, jo mateix..., hem passat d'esser unes «patriotes» dignes d'elogi a esser uns menyspreables «racistes, nazis, irresponsables, criminals, practicants del nacionalisme ètnic» i mil coses pitjors. Val a dir, que Joan Quetgles ja se n'ha desmarcat –cosa que diu molt a favor seu– amb l'article Carta oberta a en Mateu Joan, director de L'ESTEL en el qual afirma: **Les discrepàncies polítiques no em faran cec. Jo defensaré aferrissadament persones com en Jaume Sastre, en Bartomeu Mestre, en Josep Palou... (sic) Per molt de desacord polític o ideològic que hi hagi entre nosaltres, jo els reconec com a combatents destacats per la llibertat del nostre poble.**

Temps tindrem per analitzar tranquil·lament tot el que ha passat aquests últims mesos de vertigen. En qualsevol cas, ara per ara, però, vull fer una nova aportació. L'any 1981, poques setmanes després del 23-F, Diario 16 va publicar –dia 12 de març– el **Manifiesto por la igualdad de derechos lingüísticos en Cataluña** que anava signat per Jiménez Losantos, Amando de Miguel, entre molts d'altres. En síntesi, aquest **Manifiesto** era una càrrega profunda, plena de demagògia, de mentides i mitges veritats, contra la recuperació de la llengua catalana promoguda des de la Generalitat pel govern Pujol. El terrabastall que va pro-

Cuifia, conseller galleg d'Obres Públiques.

vocar el **Manifiesto** va esser memorable i en la polèmica es va banyar el cul gairebé tothom: partits polítics, entitats culturals, escriptors, periodistes, etc. Basta dir només que com a conseqüència d'aquest atac contra Catalunya que representava el **Manifiesto**, es va crear com a defensa la **Crida a la Solidaritat**. Doncs bé, enmig de l'estrepit de la batalla, heus ací que va sortir a la palestra el molt ex-Honorable Josep Tarradellas i enmig de l'estupefacció general va amollar, en un article publicat al diari Avui dia 16 d'abril, un enfilall de barrabassades com acusar, per exemple, Jordi Pujol de **megalòman**, d'**irresponsable** (sic) i de **provocador** per la política **esbojarrada** (sic) del seu govern a l'hora d'introduir el català a les

escoles. Obcecat pels seus desvariejos senils, Josep Tarradellas arribava a retreure a Pujol el fet que el dia que va prendre possessió com a president no va voler cridar un «Visca a Espanya» com ell li havia recomanat, sinó només a Catalunya.

Bé doncs, de la mateixa manera que l'ancià Tarradellas no va esser capaç de suportar l'ofensiva espanyola arran del **Manifiesto** i literalment es va fer les feines dins els pantalons, assumint com a propi el discurs del colonitzador; ara Àngel Colom ha fet tres unces del mateix, quan ha desqualificat la campanya d'ERC a Mallorca amb els mateixos termes i conceptes emprats per la premsa espanyola d'ocupació. El paral·lelisme entre Tarradellas i Colom és total. L'any 1981 Tarradellas va esser felicitat per Jiménez Losantos. L'any 1995, Colom ha estat felicitat per l'espanyolista Antonio Alemany: **hay que aplaudirle que haya tenido, por lo menos, el buen gusto de condenar el impresentable eslogan del barco de rejilla con que se presentó ERC en Baleares** (D16 18.IX.95). I que consti que aquesta felicitació també la faig extensiva a Bernat Joan! L'any 1981, Josep Mª Espinàs fou qui va respondre les beneïtures de Tarradellas amb unes paraules que ara mateix ens són de gran utilitat per tirar a la cara d'Àngel Colom. Llegim al llibre de Salvador Cardús, *Política de paper* (Ed. la Campana 1995): **Josep Mª Espinàs va escriure un article aclaridor i molt coratjós, que titulava Amb profundíssim dolor, a l'Avui del mateix 16 d'abril. Espinàs confessava el dolor amb què havia llegit les declaracions de Josep Tarradellas. «Esgarrifa de llegir –i que llegeixen a Madrid– que «els problemes de la llengua i de l'escola és l'actual Generalitat la que, en gran part, els ha provocats per manca de sentit de la responsabilitat». L'esgarrifança es converteix en una barreja d'indignació i d'estupefacció quan el denunciant fa a saber a les autoritats polítiques espanyoles que «manifesta la seva més enèrgica protesta davant la política de provocació que Catalunya inicià el mateix dis de**

Guillem Mas: «Els promotors pressionen tot quan poden»

Guillem Melis Grimalt (Manacor 1953) és una persona amb molts anys de lluita silenciosa però seguida i, sobretot, eficaç en la defensa de la llengua i del medi ambient. Podem dir que destaca en ambdós camps: és membre actiu del GOB i és professor de català a l'Escola Municipal de mallorquí. Enguany juntament amb Sebastià Puig ha començat a fer cursos de català a Porto Cristo.

–Com ha sortit la iniciativa de fer cursos de català a Porto Cristo?

–Nosaltres vàrem saber que hi havia persones que volien cursos de català i per això demanàrem a la regidora de Cultura el seu suport, i la resposta va ésser positiva.

–Tindran continuïtat aquests cursos l'any vinent?

–Jo crec que sí.

–En aquests moments hi ha desset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins res! És just, això?

–No ho és gens. És increïble que, a hores d'ara, els mallorquins no puguem fer una vida normal en la nostra llengua. Això vol dir que tenim tot el dret del món a rebre la informació en català.

–Què me'n deis de la Direcció General de política lingüística de recent creació?

–Ja fa temps que hauria de funcionar. Hauré d'esperar fets concrets per poder jutjar la seva eficàcia.

–Com acabarà aquesta partida de ping-pong entre l'Ajuntament de Manacor i el CIM sobre la urbanització de Mitjà de Mar?

–Jo esper que acabi bé, i que tant l'Ajuntament com el CIM se n'adonin que la voluntat de la majoria de gent de Portocristo i de Manacor és que els terrenys de Mitjà de Mar siguin declarats no urbanitzables.

–Com pot influir el POOT en la conservació del litoral de Manacor, fins ara un dels més preservats?

–Precisament en el POOT, la zona de Cala Petita està com zona no urbanitzable. Ara bé, com dius tu, s'està per veure quines altres intervencions urbanístiques es faran per tal que el nostre litoral quedi preservat. No podem oblidar que els promotors urbanístics pressionen tot quan poden per aconseguir els seus objectius. Antoni Martiàñez Ω

ENDEVINAU QUI HA DIT AIXÒ?

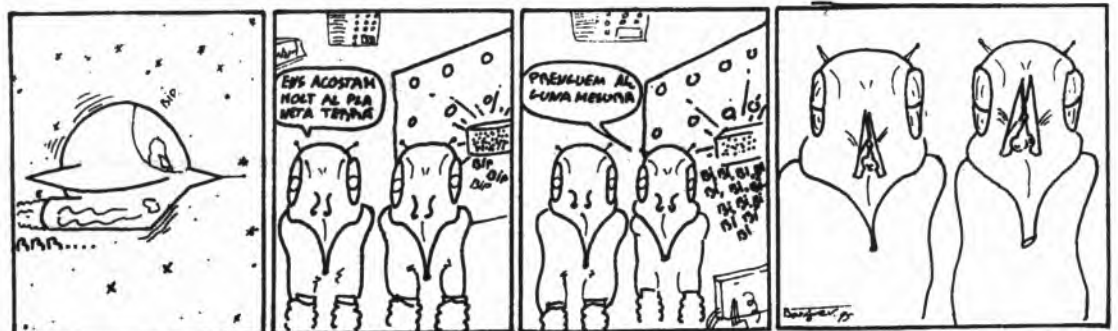
RESPOSTES:

1. Àngel Colom, 1 d'agost de 1992.
2. Joan Mir, 1 de desembre de 1992.
3. Joan Mir, 15 de febrer de 1992.
4. Jaume Santandreu, 15 de gener de 1992.
5. Jaume santandreu, 15 de gener de 1992.
6. Bernat Joan, pròleg al llibre d'APLEC, Un puput de cresta molla. L'anticatalanisme a Mallorca: noms, llinatges i fotografies, Palma 1991.
7. Bernat Joan, 1 agost de 1990.
8. Bernat Joan, 1 gener de 1990.
9. Joan Mir, 15 de setembre de 1991.
10. Bernat Joan, 1 de juliol de 1991.
11. Joan Quetgles, 15 de febrer de 1992.

la presa de possessió del president Pujol» (...) És molt gruixut –afegia Espinàs– que un català aconseguixi actualitat a base de dir al senyor Martín Villa i als seus que nosaltres som els «provocadors».

Mirau bé el que us dic! Dia vindrà que Àngel Colom, Bernat Joan, Joan Mir, Josep Serra i com-

panyia es pegaran tocs pel cap per la porcada que han fet a l'independentisme a Mallorca! Ω

L'Església dels Països Catalans i el fet nacional

Admirant lo teu llenguatge / quasi ràbia m'ha agafat, / que em feia dir: mal viatge / qui parlar mos ha imposat / que no és del nostre llinatge! Jo ja et dic: No em vénen ganes / de tornar-me castellà / ... Dr. Jaume Balmes, prev. *Obras Completas*, vol 3, p. 297.

El P. Claret va arribar a fer gairebé el vot de «no predicar a Catalunya en altra llengua que no fos la catalana». Declaració jurada del testimoni Mn. Miquel Girona, 19-III-1881.

«Ja que amb paciència a penes concebible sofrim fa tant de temps el jou d'esser administrats, ensenyats i jutjats en castellà, la qual cosa ens perjudica greument, siguem exigents almenys en ésser instruïts en català.» Mons. Josep Morgades, bisbe de Barcelona. *Carta Pastoral*, 15-1-1900.

«En adreçar-me a V.E. en reclamació que s'ensenyi el catecisme en català, com fins ara (...), parlo com a ciutadà espanyol, protestant, com hi tindria dret, contra les temptatives de desnaturalitzar els fills d'aquest país, prenent que Catalunya deixi d'esser catalana, sinó com a doctor i mestre d'Església Catòlica.» Mons. Josep Torras i Bages, bisbe de Vic. Exposició al Ministre, d'Instrucció Pública. 27-XI-1902. (Aquest document provocà la dimissió del ministre —comte de Romanones— i la revocació de seu decret del 23-XI-1902.)

«Que els nostres sacerdots continuïn predicant en català (...),

que ha marcat com un segell inconfusible les característiques de la nostra raça (...). Que tothom s'apaivagui, doncs, i que tots els bons catalans siguin com Nós; Catalans som i serem!» Mons. Juli Carselade, bisbe de Perpinyà. *Semaine Religieuse*. 16-III-1929.

«S'ha repetit públicament pel cap de Govern (Primo de Rivera) que bona part de la propaganda separatista es feia a l'església, a la trona i al confessionari (...). S'han denunciat els nostres seminaris com a focus de separatisme (...). Si la clerecia de Catalunya s'hagués lliurat al Directori (...), si hagués posat el catecisme i la predicació al servei del poder civil per tal de contribuir amb ells a l'obra anomenada espanyolitzadora, o descatalanitzadora, que duu entre mans, aleshores la clerecia catalana fóra als ulls dels governants un model acabat de virtuts.» Mons. Justí Guitart, bisbe de La Seu i copríncep d'Andorra. Informe del 5-II-1929.

«O s'ha de negar la categoria de persona moral a Catalunya, amb atributs de nacionalitat més acusats que en alguns països independents (...), o cal reconèixer que l'única actitud cristiana de l'Estat és el reconeixement lleial del dret de Catalunya a l'autodeterminació.» Dr. Carles Cardó, canonge de Barcelona *La Nit Transparent*, pag. 128.

«La llei natural ens inculca l'amor a la nostra pàtria, i la llei natural, com a emanada de Déu,

ens mereix una obediència religiosa. La nostra pàtria és víctima d'una evident injustícia i és Déu que hi dictat les lleis de la Justícia.» Dr. Joan B. Manyà, canonge de Tortosa. *Als Pomells de Joventut*, 1923.

«Això és un fet d'experiència. La fe i la llengua són agermanades per la voluntat de Déu en la nostra terra catalana, i no es pot perjudicar l'una que no es perjudiqui l'altra. El qui es posa i obra contrari a aquest fet, sigui capellà o laic, es posa i obra malament davant Déu i davant la Pàtria.» Mons. Juli Carselade, bisbe de Perpinyà. *Carta a la Lliga Espiritual de N.S. de Montserrat*. 14-II-1911.

«Entre les innombrables llengües del món, no podia ésser excepció (en l'ús litúrgic) la del nostre Poble, aquesta llengua en què ja en el llunyà segle XIV fou traduït el Cànon Romà (...), la llengua que fou compresa pels diversos pobles d'Europa Occidental en boca de sant Vicent Ferrer (...), la llengua en què es canta el singular i esplèndid Misteri d'Elx, llengua que compta amb una notable i copiosa literatura religiosa impresa en els segles XV i XVI.» Mons. Josep M. Garcia Lahiguera, arquebisbe de València; Mons. Pau Barraçina, bisbe d'Oriola-Alacant; Mons. Josep M. Cases, bisbe de Sogorb-Castelló; Mons. Jesús Pla, bisbe auxiliar de València; Mons. Josep Gea, bisbe auxiliar de València. 9-X-1974.

«Volem fer-vos present el nostre desig que tots nosaltres, cristians de Mallorca, Menorca i Eivissa, assumim conscientment la nostra responsabilitat —com a membres al mateix temps de l'Església i del nostre poble— d'apreciar, promoure i difondre l'ús de la nostra llengua.» Mons. Teodor Úbeda, bisbe de Mallorca i adm. apost. d'Eivissa; Mons. Miquel Moncades, bisbe de Menorca. 10-VI-1975.

«Catalunya (...) és conscient de la seva forta personalitat, principalment pel que fa al seu idioma i a la seva cultura. Cal, per tant, que la llengua catalana tingui l'accés que li correspon a l'ensenyament i als mitjans moderns de comunicació social... Com a bisbes, no els podem oferir formules tècniques; però no deixam d'exhortar-los que, en consciència, assumeixin llurs pròpies responsabilitats.» Nota col·lectiva dels bisbes de Catalunya. 16-IV-1975.

«Si la Pau del Pirineus (1659) hagués estat la Pau de l'Ebre, avui jurídicament seríem francesos, però si no ens haguéssim deixat assimilar totalment per França, seríem encara catalans. Per a nosaltres Catalunya és la tesi, Espanya una hipòtesi, i no pas l'única.» Mn. Josep Armengou. *Justificació de Catalunya*, pàg. 179.

Amics de Joan Ballester, apartat de correus 5069-Barcelona Ω

FORASTERADES

ABC, 9 d'octubre de 1995: Al subir al podio el vencedor, el piloto español Alex Crivillé, sonó por delante del nacional, el himno catalán «Els Segadors» y se colocó en lugar preferente la bandera catalana, en vez de la española. Estos hechos resultan una gravísima ofensa a España y a los españoles que no puede quedar impune.

ΩΩΩ

José Sánchez Carbajosa, UH 3 d'octubre 1995: Vista la imposición de estudiar unas asignaturas obligatorias en catalán, quiero manifestar mi rechazo y protesta contra esta decisión. Y la forma de protestar va a ser no volviendo a votar el PP en las autonómicas mientras el Sr. Soler lleve a cabo su política de imposición lingüística.

ΩΩΩ

Isabel Riera, cantaora (la niña de las Palmas) UH 8.X.95: Si la copla muriera, morirían todos los españoles, moriría España entera. (...) delante de los ojos de Dios, todos somos españoles y hermanos.

ΩΩΩ

Alfonso Ussía, periodista: La independencia del País Vasco es una opción con escasas posibilidades de éxito (...) Iñaki Anasagasti ha demostrado que tiene bastante de paletu cuando ha pedido una embajada USA en Bilbao.

ΩΩΩ

Mauricio Rovira, diputat foraster del PP balear: El uso del catalán debe incentivarse a través de hacerlo atractivo y no a través de la imposición.

ΩΩΩ

José Mª Carbonero, arquitecte i periodista ultranacionalista espanyol: Los xenófobos expulsados de ERC a raíz de su vergonzosa campaña del barco de rejilla (...) se les agradece su sinceridad pero lo tienen crudo.

ΩΩΩ

Jorge Urrutia, catedràtic de la Universitat Carlos III de Madrid: El referéndum canadiense sobre la independencia del Québec debe ser observado. Asusta pensar qué pudiera suceder en España si a alguien se le ocurriera propiciar uno en alguna autonomía.

MOSSEGADES

El nou llibre de
Jaume Sastre

280 planes
122 fotografies
586 notes a peu de pàgina
600 persones citades
amb noms i llinatges

El trobareu a les següents llibreries: **Palma:** Quart Creixent, Embat, Tòtem, Llibres Mallorca, Jovellanos, Jaume de Montsó i Aloma. **Inca:** Espirafocs. **Manacor:** Leo.

Demandes fora de Mallorca: contrarrembors a l'apt. de Correus núm. 124 (07600) Palma

**VINE AMB
NOSALTRES**

J.E.C.

Apartat de Correus núm. 94.227 08080 BARCELONA

**COMPRAU
PRODUCTES
DE MALLORCA
SÓN ELS MILLORS DEL MÓN**

És un suggeriment de
L'ESTEL de Mallorca

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

SERVEI OFICIAL

OPEL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Restaurant SES COVES

Cuina catalana. Reservau taula.
Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

RESTAURANTE

**Casa
Jacinto**

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

Es Turó RESTAURANT

Avda. Arbona Colom, 6 • Tel. 63 08 08
07109 FORNALUTX

Escola de cuina ALCARI

Menjars preparats a domicili • Servei a restaurants
Servei de buffets • Catering service for yachts
Rafaletes, 1, baixos. Tel. 70 02 27. Ciutat

Bar Restaurant SES ESPIGUES

CUINA
MALLORQUINA

c/ Marquès de Vivot, 4
Tel. 61 23 39
VALLDEMOSSA

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
**No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!**

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

El menú d'avui:

Regions a la planxa

S'agafa una nació, se separa el tros de damunt per condimentar el *souflee a la Midi*. Llavors es talla en un parell de trossos, el d'abaix s'aprofitarà per a un combinat procurant que els canals no s'aferrin. La part recoberta de sobrassada es posarà a part a poc a poc.

A continuació es posarà la part que queda en aigua de ciutat, remenant i desfent les comarques. Llavors estarà a punt per extreure'n les províncies. Es pega foc, es crema pels quatre costats, se seca i se serveix a tota hora. Ah... i bona cuina!

És la madona i el servei del restaurant Les Espigues, a Valldemossa. Un lloc on els cambrers van vestits a l'antiga usança de Mallorca. Com és natural fan cuina mallorquina, com les sopes, el frit i la porcella. Si demanau un pa amb oli el vos serviran damunt una teula. El preu mitjà a la carta és de 2.000 pessetes.

L'ANTIFRANQUISME

A MALLORCA

(1950-1970)

(II PART)

DE

M. LÓPEZ CRESPI

CADA QUINZE DIES A
L'ESTEL de Mallorca

(DE JULIOL DE 1995 FINS A
JULIOL DE 1996)

(PER DEMANAR NÚMEROS ENDARRERITS
TELEFONAU AL 265005)

Na Francisca Cabot és la madona del restaurant Es Turó, a Fornalutx. Durant aquesta tardor, despatxa el conill amb ceba, les albergínies farcides i el calamar farcit. Menjar a la carta costa una mitjana de 2.000 pessetes. El menú en val 850.

En Domingo Ramon és l'amo del la Trattoria Domènico, al port de Sóller. Fa cuina imaginativa. Despatxa les pizzes, les pastes italianes, les carns i el peix. A la carta s'hi menja per unes 2.000 pessetes. El menú diari en val 895.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc casa de dues plantes a carrer cèntric de Sant Joan. Tres dormitoris amb possibilitat de cinc i cuina amb xemeneia. 4.900.000 ptes. Tel. 298720.

Venc pis al carrer Tòquio de S'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Gran oportunitat! Venc pensió completament renovada a la Ciutat de Mallorca. 864017.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Bonic terreny a Lluçmajor (camí d'Alicantí). Cantó 11 m., caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

Avinguda Argentina. Lloger pis de 5 habitacions, moblat, xemeneia, electrodomèstics, telèfon, dos banys. 75.000 pessetes mensuals comunitat inclosa. Tel. 792490.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

VENDES

Vull comprar iot de 14 metres d'eslora amb tres cabines, coberta espaiosa, dos motors Diesel i dos llocs de control. Tel. 120197.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 794903.

Venc motor Mercuri, foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc taula-escriptori de fòrmica, nova. Ideal per una habitació de nina o nin. 5.000 ptes., en val 10.000. Demanar per na Malena, tel. 410542.

Gran oportunitat. Venc ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu per negociar. Tel. 277990. Marga.

Venc compacte, inclou ple-tina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel. 427647.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 534455, o bé veniu a La Punta (Pollença, cra. del Port).

Venc grup electrògen diesel de 3 kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, en perfecte estat. Tel. 591633.

Venc Vespa 200, en bon estat i a un preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze volums de l'*Enciclopedia Estudiantil* que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

Venc telèfon «Forma» negre, nou de trinca. 5.000 pessetes. Tel. 835131 (Bel).

Venc enciclopèdia Salvat Cinema 11 toms. 50.000 pessetes. Enciclopèdia Globus Impressionistes 15 toms: 10.000 pessetes. Tel. 429287.

Es venen 2.500 pel·lícules de vídeo noves amb estoig i precintades. Preu 200 pessetes unitat. Tel. 410668.

PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per fer excursions (cinema, prendre cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apt. de Correus 1.792 Palma

Divorciada de 48 anys amb estudis i bona situació econòmica. Me vull casar amb senyor sincer, bona persona i formal. 717354.

Mallorquí, que viu a Barcelona, vol conèixer fadrina de 18 a 35 anys, amorosa, bona presència, bon nivell cultural, de parla mallorquina, per començar amistat. Lliurar carta i fotografia a l'apartat 1969 (08080) de Barcelona

Fadrina jove de 30 anys. Bona presència, culta, fa d'infermera i desitja conèixer senyor fins als 37 anys, amb cultura, sense vicis i feiner, per a fins seriosos. Cridau al 719534.

Senyora jubilada de 65 anys, bona salut i bona posició. M'agradaria trobar senyor gentil i bona persona amb qui pugui compartir la vida. 717354.

Mallorquina de 49 anys, bona salut, pis propi i feina fixa. Vull conèixer senyor feiner, culte i formal per a fins seriosos. Crida'm al 719534.

Espanyola de 57 anys. Mestressa de casa, viuda sense problemes i amb els fills ja casats. Bona cuinera i amant de la música. Vull conèixer senyor net i honest per a una relació seriosa. Tel. 717354.

Funcionària de 29 anys. Simpàtica i alta. Vull conèixer al·lot bona persona, sense vicis i feiner per a fins formals. Crida'm al 717354.

Fadrina de 24 anys. Alta, ben plantada i simpàtica. Vull conèixer al·lot fins als 30 anys, que sia fadrí, educat i feiner, per a sortir amb fins seriosos. 717354.

Fadrina de 34 anys, ben garrida i amb estudis superiors. Vull contactar amb al·lot fins als 45 anys. Fadrí, feiner i formal per a una relació seriosa. Crida'm al 719534.

Separada de 41 anys. Agradosa, de caràcter alegre i activa. Cerc senyor seriós, formal i actiu, sa i sense vicis, de bona presència i educat, per a una relació seriosa. Crida'm al 719534.

M'és igual la teva situació, m'és igual el teu estat civil i si tens fills o no. Te voldré tal com sies. No me deixis tota sola. Tenc 31 anys. Som una fadrina rossa amb els ulls blaus. Tenc una bona feina i uns bons ingressos. Crida'm al 719534.

Què és la vida sense un home al teu costat? No res! Som una fadrina de 42 anys, ingressos elevats i vida resolta. Vull trobar un home que se vulgui casar. Tel. 717354.

Viuda de 54 anys. Som atractiva i tenc estalvis. Me passa el mateix que a tu. La soledat. Si te'n vols allunyar, crida'm. 717354.

Viuda de 60 anys. Som ben garrida i estimo la vida. Cerc un senyor intel·ligent, cultivat i educat, casolà, feiner, honest i senzill. 540586.

Viuda de 56 anys. Simpàtica i atractiva. És ben difícil suportar la soledat quan tens necessitat de compartir la teva vida, les teves ànsies, les teves alegries i les teves penes. Me vull casar. Crida'm al 719534.

Viuda de 50 anys. Rossa i garrida. Tenc el caràcter alegre. M'agrada sortir a ballar, a passejar i m'adapt a tot. Vull conèixer senyor curro i divertit. M'és igual el seu estat civil i si té fills i no. Crida'm. 717354.

Fadrina de 23 anys. M'agrada la vida tranquil·la, camperola i sense problemes. Cerc un al·lot de les meves característiques que sia fidel i romàntic. 717354.

Secretària fadrina de 29 anys. No tenc fills, som morena de cabells llargs, 1'70 d'alt, prima i atractiva. Els nins demanen joguines, els presos la llibertat. Jo deman que m'estimis. T'esper. 717354.

Divorciada propietària d'una llibreria. Tenc 43 anys, bona persona, atenta, intel·ligent i sense fills. M'agradaria entaular amistat amb senyor de les meves característiques per refer la meua vida i la meua llar. 717354.

Separat legal. Tenc 48 anys, curro i ben plantat. Tenc casa i apartament. Me vull casar amb senyora amorosa. Tel. 717354.

Oficinista de 32 anys. Me vull casar amb al·lota amorosa i simpàtica. 719534.

Mallorquí de 58 anys. 300.000 pessetes mensuals. Necessit amor. Necessit senyora amable, sense vicis entre els 50 i els 60 anys. Crida'm prest perquè

Si estau sols,
v e n i u
i trobareu parella
Gran Prix Master
a la qualitat europea
Gabinet Matrimonial
Avda. Alexandre Rosselló, 13-3
Tel. 71 95 34 • Ciutat de Mallorca

em trob molt sol. 717354.

Professor d'institut de 43 anys. Pis a Ciutat, vaixell al club. Separat sense fills. Vull refer la meua llar amb senyora de cultura mitjana, garrida i galatzona, femenina i ordenada. Tel. 717354.

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 kg, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... Cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, acceptat hàndicap físic. Escriure a: Apt. de Correus 41-46240 Carlet (València).

Separat de 30 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Vull formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. Cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, 63 anys, cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Vull formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. Entre 30 i 45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Vull conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys, cultura superior, amb molt de béns i estalvis, ben conservat, fort i sa. Vull conèixer senyora amorosa, culta i formal. 719534.

Vidu de 64 anys, xef primer d'hotel, cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agrados. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja, que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586. Senyor alemany de 46

PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envia-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

Fadrí de 40 anys, agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Vull amistat formar amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys, alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyora formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Vull conèixer la meva mitja taronja. 717354.

Fadrina de 34 anys. Som garrida, amable, i amorosa. Tenc ganes de fer-te feliç. 717354.

Divorciada, 39 anys. Hostessa culta, amable, amorosa i molt formal. Voldria refer la meua vida amb senyor formal. 717354.

Viuda 59 anys, bon físic, culta, casolana i bona persona. Tenc xalet, cotxe i un bon nivell de vida. M'agradaria trobar senyor senzill i bona persona. 717354.

Viuda de 53 anys, visc tota sola. Tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor de 55 a 65 anys que sia amant de la llar. 549534.

Fadrina francesa, 27 anys, alta i rosa. Guia intèrpret. Cent mil pessetes al mes i cotxe. Cerca home bo amb desitjos de casar-se. 71 9534.

Fadrina, 36 anys, professora d'EGB, bona presència, familiar i amorosa. Vull casar-me amb home culte, sense problemes i sense vicis de 36 a 43 anys. 717354.

Som una viuda de 61 anys, no tenc problemes familiars ni dels altres. Només tenc el desig d'entaular amistat amb un senyor formal per a un futur que ens interessi a tots dos. Estic ben conservada i som ben agradable. 540586.

Fadrineta aficionada a la

música, al cinema i a les aventures, desitja conèixer un al-lot de 25 a 30 anys que tengui les mateixes aficions. Fins seriosos. 717354.

Divorciada de 60 anys, estudis superiors, delegada d'empresa amb bons ingressos i sense problemes de cap classe; desitja refer la vida amb senyor culte. 717354.

Si estàs tot sol com jo, vine a veure'm. Som morena, molt guapa, amorosa i de gran cor. Tenc 28 anys. 719534.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, amant de la llar i de la natura. Desitja conèixer senyor formal. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Vull formar una família plena d'amor. Crida'm al 717354.

Fadrí de 22 anys, agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354.

Jove de 28 anys, tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tota càrrega, sense problemes econòmics. Vull conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Ets una al-lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Si per a tu el més important és l'amistat i no el físic de les persones, si t'agrada anar al cinema i a concerts o simplement conversar, vull que siguis el meu amic o la meua amiga. Jo sóc gai i tenc 29 anys. Apartat 892-07080 Ciutat de Mallorca.

Fadrina de 54 anys amb

aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amistat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat de correus 1.792. 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

Escorpi fadrí i seriós. Vull al-lota mallorquina, culta, guapa i catòlica de 35 a 45 anys. Jo en tenc 55. Enviar dades i foto a l'apartat 1.333 de Ciutat.

Intercanviem adreces de Penyes del Barça. Voldriem publicar coses del Barça i en català. M. Colom, Ramon Llull, 33-5-1. Castelló 12005.

Al-lota de trenta anys desitja amistat amb joves que tinguin sensibilitat per la cultura i l'art. Apartat de correus 1107-07080 Ciutat de Mallorca.

Casat de 36 anys cerca dona per a compartir deliciosos moments. Convit a sopar dins un iot a alta mar. Trucau preferiblement els vespres, fins devers les dotze. Pregunteu discretament per Toni. Tel. 299903.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Mallorquí de 39 anys, estudis superiors, vull conèixer al-lota de similars circumstàncies. Escriure a l'apartat 211 (07080) Ciutat.

conrador o de vigilant de finca rústica prop de Ciutat. 297067.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Autoservei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Píllari.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Píllari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Zen-Shiatsu, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes/hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia cata-

lana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: **Ajuda Evangèlica dels Països Catalans.** Apt. de Correus 1.022. 12005 Castelló. Tel. (964) 207607 (secció d'ensenyament).

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Primer llibre de poesia d'Aurora de Bindor, **Ade-siara murmura una fada.** El trobareu a la llibreria De Verd en Blau de Son Ferriol.

Historiador: agrairia qualsevol tipus de documentació sobre la Mallorca dels anys 1930 a 1940. Podeu escriure a l'apartat 211-07080-Ciutat.

L'ESTEL
de Mallorca

SUBSCRIVIU-VOS-HI

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

SERVEIS
PROFSSIONALS

Home jove cerca feina d'ajudant a malalts o minusvàlids que estiguin a ca seva. 297067.

Home jove cerca feina de

MALLORQUINS!
MALLORQUINES!

COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA!!

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

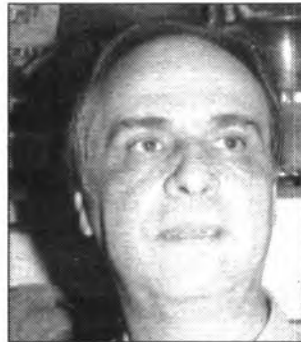
Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Eulàlia Joan (Sóller). Injust! Sembla que no ens estimen gaire aquests del PP i del PSOE que comanden. Partits mallorquins com el PSM o UM hem de votar.

Maria M. Palou (Sóller). S'ha de cercar una harmonia. Els mallorquins tenim allò que ens hem cercat. Hem de votar partits mallorquins i cobrir d'oprobri els partits espanyols.

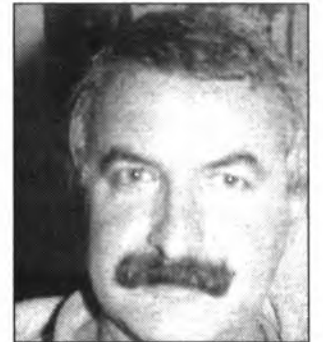
Francesc Pastor (Sóller). Injust! Tots els mals ens vénen per votar aquests polítics de Madrid que tanmateix no ens estimen. UM o PSM hem de votar.

Antoni Pons (Sóller). Injust! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Els nostres hem de votar, els partits nacionalistes mallorquins.

Catalina Vanrell (Sóller). Injust! No ho demostren, que ens estimin, aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins com el PSM o UM hem de votar, i donar barco als partits espanyols.

Josep-Lluís Colom (Sóller). Injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins com UM hem de votar.

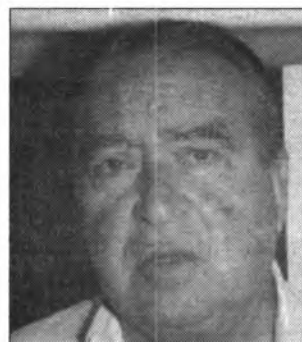
Eva Garcia (Sóller). No és just! Els qui comanden no ens estimen. Hem de votar PSM.

Joan Vidanya (Sóller). No és just ni lògic. Els mallorquins també pagam impostos. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem d'esser com els catalans i votar nacionalista.

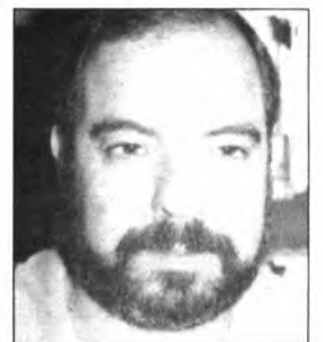
Maria-Lluïsa Socies (Sóller). És injust. I que, al tren de Sóller, donin preferència als turistes en lloc dels sollerics tampoc no hi ha dret. Aquests del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Miquel Maiol (Sóller). No és just. Aquests del PP passen molt dels mallorquins. Sempre he votat partits nacionalistes mallorquins.

Maria del Carme Llaneres (Sóller). Els mallorquins estam adormits. No ens adonam del poc que ens estimen aquests del PP i del PSOE. Per descomptat que hem de votar partits mallorquins.

Bernadí Seguí (Sóller). No hi ha dret! La seva butxaca estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Partits mallorquins com UM o PSM, que estimen lo nostro, hem de votar.

Llorenç Lladó (Sóller). Els valors ètics han d'estar per damunt la llei establerta i les lleis s'han d'elaborar a partir d'aquests valors, del contrari tendrem una legalitat injusta. No gaire estimen la nostra llengua aquests que comanden. Hem de votar en consciència, responsablement. Hem de votar partits nacionalistes mallorquins.

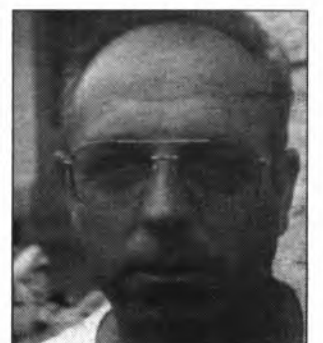
Pilar Martorell (Sóller). Molt injust! Els del PP són nacionalistes fanàtics d'Espanya. Hem de votar UM sempre.

Les forneres de Can Tries (Sóller). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

Catalina-Maria Tugores (Sóller). Injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins hem de votar, i donar barco als partits forasters.

Antoni Burgos (Sóller). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Jo som d'UM, el partit dels mallorquins.

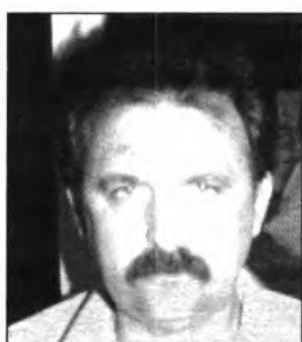

Elena Estarelles (port de Sóller). Molt malament! Aquests del PP i del PSOE no estimen la llengua de Mallorca. Jo vot PSM.

Germanes Palou (port de Sóller). Injust! El PP i el PSOE són partits que tiren cap a Espanya. Hem de votar partits mallorquins, que miren per nosaltres.

Un estol de sollerics. No és just! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. ERC, PSM o UM hem de votar, i donar barco als partits espanyols.

Jaume Salvà (Sóller). És clar que no és just! Aquests que comanden estimen la llengua castellana però no la mallorquina. Hem de votar partits mallorquins si volem tenir un govern mallorquí que defensi lo nostro.

Manuel Totxo i Bartomeu Pastor (Sóller). Pots estar segur que ni el PP ni el PSOE ens estimen. Ens putegen. Hem de votar partits mallorquins i donar barco als partits forasters.

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Un altre estol de sollerics. És injust. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Partits mallorquins com ERC, PSM o UM hem de votar.

Caterina Matheu (Sóller). És clar que és injust! No gens ens estimen els del PP o els del PSOE. Els mallorquins d'UM o del PSM hem de votar.

N'Antoni de Can Cambuix (Sóller). No és just. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar. Tota la vida. Hem d'esser governats pels partits mallorquins.

Ismael Gallego (Fornalutx). Molt injust! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar partits mallorquins, que tiren cap a ca nostra.

Jeroni Navarro (Fornalutx). Injust. No gens ens estimen els del PP i del PSOE que comanden. UM o PSM hem de votar. Partits mallorquins.

Bernadí Morei (Esporles). Mal fet! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Jo vot PSM.

Maria Manresa (port de Sóller). No és just. És clar que no és just! El PP i el PSOE no ens estimen gens ni mica. UM o PSM hem de votar.

Joanot Colom (port de Sóller). Injust! Els mallorquins ens en fotem de tot i llavors ens pasa això. Hem de votar els nostres: UM o PSM.

Catalina Deià (Deià). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins hem de votar, i donar barco als partits forasters.

Estol de Fornalutx. No és just. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. I és clar que hem de votar partits mallorquins. Per qualche cosa som mallorquins.

Emili Tovar i Margalida Codina (Sóller). Això no és just ni normal. No ens ho han demostrat, que ens estimin, aquests que comanden. Hem de votar partits nacionalistes d'aquí, que miraran per nosaltres.

N'Antoni i na Maria (Bunyola). Injust. Mai ens ho haguéssim pensat que fos així. No gens miren per nosaltres aquests del PP i del PSOE. Partits nacionalistes mallorquins, que miren per nosaltres, hem de votar.

Mort per vergonya

Són molts pocs els malalts alcohòlics que tenen oportunitat d'esser atesos a qualche servei especialitzat en aquests tractaments; i això per dues raons:

1. Hi ha molts pocs llocs adequats per al tractament.

2. Quan el malalt beu no és conscient de la seva malaltia i es nega a demanar ajut per aquest motiu.

La unió d'aquests dos factors dona com a resultat la mort ignominiosa i prematura de milions i milions de persones cada any, només a l'Estat espanyol.

És urgent posar remei a aquesta situació! El mal és enorme i irreparable. Si l'Administració no dona resposta a aquesta dramàtica situació, és necessari que la societat civil, tant a nivell individual com a través de collectius com Abstemia, Alcohòlics Anònims, o a través de professionals de la Salut o dels Serveis Socials, prengui consciència de la situació, se cerqui una unitat d'acció, s'alcin les veus de protesta i la denúncia, i es tracti de frenar de qualche manera aquest suïcidi col·lectiu.

Per això és necessari actuar dins els dos fronts assenyalats al principi:

Potenciació de recursos adequats per al tractament

Es necessita més equipament en matèria de serveis sanitaris i socials. Aquest és un camí que ja s'està fent, perquè a la nostra illa, el ventall de recursos es considera més ampli que a la resta de l'Estat espanyol. El fet que malalts de la península vinguin a Mallorca a tractar-se en un centre especialitzat com la Clínica Capistrano, avala aquest raonament. De la mateixa manera com l'existència de dispensaris i serveis dependents dels ajuntaments, de la Creu Roja i d'altres institucions, que poden facilitar l'adequada atenció als malalts alcohòlics i als seus familiars. Així mateix, l'home no viu només de pa: a més de recursos materials es necessiten recursos humans, és a dir, és necessari que els professionals siguin formats en Alcohologia. A nivell sanitari és necessari insistir que un metge d'atenció primària no pot assistir un malalt alcohòlic. De la mateixa forma que el treballador social, després de l'avaluació social del problema relacionat amb l'alcoholisme que se li presenta, l'ha de derivar (sempre a través de la

família) cap al recurs especialitzat que més garanties li pugui oferir.

L'alcohòlic no demana ajut de manera explícita

Per això hem titulat aquest article «Morts de vergonya». Perquè quasi sempre l'alcohòlic està avergonyit de si mateix i no s'atreveix a donar el pas per demanar ajuda. Sempre ho deixa per al dia següent. Però molts no arriben «al dia següent», ja que es moren abans de «tocar fons». S'ha d'entendre que el sentiment de vergonya i la negació de sofrir la malaltia són símptomes de la mateixa malaltia, de la mateixa forma que el boig creu que els bojos són els altres.

Com es pot superar aquesta barrera? Establint sempre contacte amb els familiars del malalt alcohòlic. Per què? Per aconseguir que tinguin mala consciència i al mateix temps sembrar en ells un missatge d'esperança. Per poder dir-los: ton pare, o el teu marit, o la teva muller o el teu fill, no beu perquè vol, beu perquè no ho pot deixar; té posada una bena davant els ulls i no pot veure el seu problema. Si tu no et mous, si no fas res, si no demanes ajuda, seràs còmplice de la seva auto-destrucció. Si ho fas, li salvaràs la vida i salvaràs la teva família. Val la pena fer l'esforç. **Dr. José M. Vazquez Roel, psiquiatra** (de la revista *Bellpuig*) Ω

ENQUESTA

Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?

Catalina Romaguera (Sóller). És horrorós! Aquestes proves produeixen malalties. Boicot als cotxes, formatges i vins francesos.

Matrimoni Pérez-Rodríguez (Sóller). Això és molt dolent per a la humanitat. L'energia atòmica mata. Boicot als productes francesos: formatges, vins i cotxes francesos.

Elvira Martínez (port de Sóller). Això és dolent. La millor manera de mostrar el nostre rebuig a les proves nuclears és no comprar productes francesos.

En Tomeu, en Pep i en Xisco (port de Sóller). Això és horrorós. Que fermin en Chirac a la bomba, a veure si la farà explotar. Boicot total als productes i a les entitats franceses.

BOICOT ALS PRODUCTES FRANCESOS

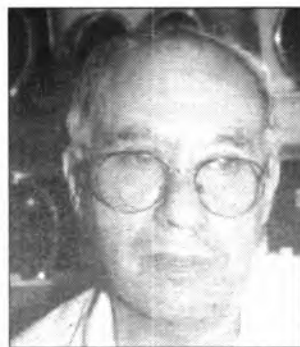
COTXES. Citroën, Peugeot-Talbot, Renault.
SUPERMERCATS. Alcampo, Continente, Pryca.
CRISTALLERIA. Alcolor, Alcopal, Arcoroc, Cristel, Cuisinox, Duralex, Rondo, Pyrex.
BEGUDES. Armagnac, Bardinnet, Benedictine, Cognac Martell, Cointreau, Courvoisier, Grand Marnier, Hennessy, Kronenbourg, Marie Brizard, Napoleon, Patxaran Olatz, Paxaran Zoco, Pernot, Remi Martin, Ricard, Rom Negrita, Savinsa, vins francesos.
LLET I DERIVATS. Babybel, Danone, Dan Up, Delifru, Duhl, Gelats Miko, formatges: La vaca que rie, Caprice de Dieu, Président, Brie, Pleisir de France, Petit Suisse, Camembert, Rondele, Souette. Llets: Bridel, President, Reverend, Syrtor, Yoplay.
ALIMENTACIÓ. Xicòria Leroux, Chamois d'Or, Chaumes, galetes Delacre, galetes Saint Mitchell, galetes Principe Lu, galetes Graffiti, pèsols Casagrain, Sant Albrey, xocolata Poulein, xocolata Lint.
PERFUMERIA. Amer Picon, Briseis, Chanel, Claris, Fler a Flers, Gel Mussel, Guy Laroche, Hermes, Jacop Delafont España, Rochas, Royal Ambre.
ALTRES INTERESSOS. Banque National de Paris, Credit Lyonnaise, Michelin, Air France, Neu Aerodinàmica SA, General Biscuits SA, Pronda, productes Bic, bicicletes Gitane, Ives Rocher, Mavic, Sonoclor TV, Metal Mazda. Material elèctric: Legrand, Cartier, Pechiney. Label rouge, Vinidor, SA de Fibras Artificiales, Societat Espanyola de Oxigeno, Seguros Gan, Societé Général de Banque, Santi Cobain (Duralex), Paribas, Havas, Rhodes-Poulenc, Usinor, Sacilor, Vap Seguros, Mare Nostrum, AEG Seguros, Lyonnaise España, Tubo Fabrega SA, Fichet, La Prevision Hispalense, Darmart SA, La Paternal Seguros, Golf Palalto, Moulinex, Tefal, La Redoute.

Margalida Morei (Pòrtol). Fatal, fastigós i horrible! Aquests que comanden a França són uns poca-vergonyes. Boicot als productes i a les entitats franceses.

Sebastià Siquier (sa Pobla). Els francesos han perdut l'enteniment. Els polinesis s'han d'independitzar de França. Boicot als productes i a les entitats franceses.

Ramon Vivas (Sóller). Mal fet. Ens volen matar de viu en viu aquests francesos. Boicot als productes francesos.

Margalida Rosselló (Sóller). Això és un atemptat al planeta Terra. Boicot als productes francesos!

Catalina Mateu (port de Sóller). Això és un crim contra la humanitat. Boicot a les entitats i als productes francesos.

Miquel A. Rosselló (Sóller). Això és un desastre! Boicot als productes i a les entitats franceses. A veure si ho aturam.

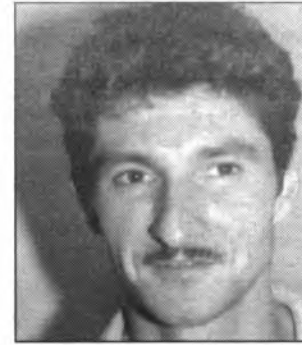

Assumpció Perelló (Montuïri). Això és un desastre. Que les facin a ca seva! Boicot als productes i a les entitats franceses.

Pere Mas (Maria de la Salut). Els haurien de matar, aquests que fan aquestes proves. Boicot als productes francesos.

Antoni Bujosa (Sóller). Un desastre! Ens contaminen el planeta. Boicot als vins, formatges i cotxes francesos.

Alfred Lorente (Sóller). Això és una barbaritat! Ens ho contaminaran tot. Boicot als productes francesos.

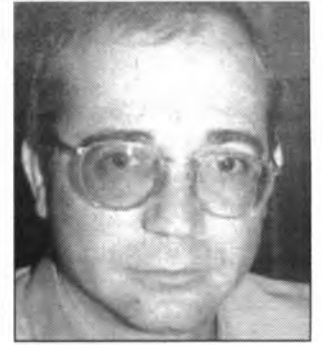
Carme Tries (port de Sóller). Això no pot esser bo. Boicot als productes i a les entitats franceses.

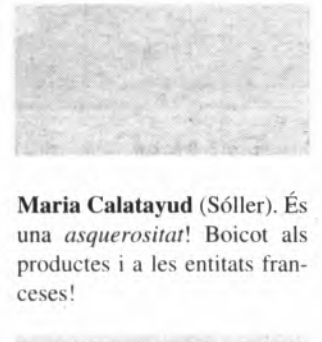
Antoni Calafell (port de Sóller). Mal fet! Ens destrueixen el planeta. Boicot a les entitats i als productes francesos.

Francisca Cases (Sóller). És una aberració! Boicot als formatges, vins i cotxes francesos.

Baltasar Miró (Sóller). No és gens bo. Produirà càncer. Boicot als productes francesos!

Maria Calatayud (Sóller). És una asquerositat! Boicot als productes i a les entitats franceses!

Maria Kok (port de Sóller). Hi estic en contra. Destruiran el planeta i els que hi vivim. Boicot als productes i a les entitats franceses.

Parlem clar i llampant

JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

Era massa guapo

El discurs d'investidura del nou president de la nostra comunitat autònoma, dient clar i llampant i pel seu nom la llengua dels mallorquins, dels menorquins, dels eivissencs i dels formenterencs, era massa guapo que, així com així, l'assumís el seu partit, el qual, no ho hem d'oblidar, és el partit que a Madrid acabdilla l'amo en Pep des mostatxets, gran defensor de la «Espanya una, grande y libre». Un home que quan tenia setze anys i encara ara és aspirant a ésser «presidente de un gobierno español donde la principal preocupación, después del empleo, será la defensa de la lengua española» (o sia, la castellana).

Doncs bé, això de parlar la llengua catalana posa neguitosos i de mal humor, encara, molts correligionaris del partit que comanda al Consolat de Mar. Els agrada molt, pel que es veu, par-

lar la «llengua balear» o recórrer a eufemismes com «la nostra llengua», o pitjor encara «sa nostra terra». Jo no crec pas que quan el cap del govern del Quebec parla de la llengua dels quebequesos —per no esmentar la paraula «francesa» i ésser tractat de venut al govern d'en Chirac— hagi dit mai «la langue du Quebec» o «notre chère langue maternelle».

Els agradaria molt, a tots aquests senyors i senyores, que tanta nosa els fa que la nostra llengua sia la catalana, que per exemple el president dels Estats Units de Mèxic, per no ésser titllat de voler annexionar Mèxic a Espanya (com en els bons temps de l'època colonial), no es referís a «la lengua española o castellana», sinó a «nuestra querida lengua vernácula»?

Personalment, crec que tots els que tenim les idees clares, hem de fer pinya entorn del president Soler en tot allò que suposi

desenvolupar una política cultural i lingüística del català a les illes. De totes maneres, no m'estranyen gens ni mica l'anticatalanisme visceral d'algun cappare del PP ni les sortides de botador de diputats que diuen: «Idò si se'n vol anar, que se'n vagi». Fins i tot estic pensant si el senyor Soler milita en un partit que no és el seu, car no hem d'oblidar que quan es va debatre el nostre Estatut d'autonomia, ara fa quinze anys, el partit que s'hi oposà fou aquell que es deia «Alianza Popular» i ara es diu «Partido Popular».

Era massa guapo que, a l'empar del sentit comú que en matèria lingüística demostra tenir el successor de Gabriel Canyelles Fons, els Ribas de Reina, Rovira de Alòs i altres com ells, recolzassin una proposta de l'oposició socialista en pro de l'obligatorietat de conèixer el català, parlat i escrit, a l'administració pública

de la nostra comunitat. Però bono!, és que ens trobam en un país normal? Al Quebec és obligat que els funcionaris sàpiguen parlar i escriure tant en francès com en anglès, i el mateix passa a Bèlgica amb el francès i el neerlandès, o a Suïssa amb l'alemany, francès i italià. No, per això ningú s'estira els cabells.

I encara diré més. Trob empegueïdor que un senyor diputat —amb un llinatge ben corrent a la Catalunya continental i net d'un home que l'any 1936 signà la Resposta al Missatge dels Catalans, per més referències— s'hagi expressat en castellà al plenari de la nostra cambra legislativa per no haver d'emprar «una lengua llamada catalán». No és que tingui res en contra de l'ús del castellà. Jo mateix me'n serveixo en les meves col·laboracions habituals que faig al diari *Baleares*. I ho faig perquè em dóna la reial gana, perquè el castellà és una llengua respectable com qualsevol altra, que es parla a moltes contrades del món. Però tenc clar —i no em faran canviar de parer els puputs ni els Caimés Martorells de torn— que la llengua de la meua terra, de la terra dels meus pares i dels meus avis, és la llengua catalana, aquesta llengua que es conserva de Salses a Santa Pola i de Fraga a Maó, sense oblidar l'Alguer a l'Estat italià.

Sàpiguen, doncs, que jo no consider Espanya la meua enemiga ni em consider enemic seu. Els meus enemics són aquells i aquelles que, en nom d'un fals patriotisme espanyol, insulten la llengua de Ramon Llull i, al mateix moment (per comparacions allunyades i fora de lloc), insulten la llengua nadiua del Sant Pare de Roma i consideren la meua roqueta mallorquina com a «província marítima», un colònia perduda al mig de la Mediterrània.

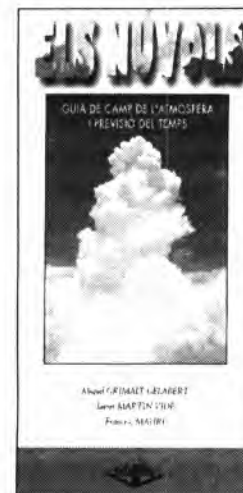
Dos mots d'amistat al director de L'ESTEL de Mallorca

Sempre tindrè present, Mateu Joan i Florit, que el 21 de gener de 1993 et vaig tenir al meu costat al jutjat d'instrucció número 5 de Ciutat. Si Déu ho vol, pots comptar amb la meua assistència, dia 18 de desembre al Jutjat de lo Penal número 2.

Estaré o no estaré d'acord sobre l'oportunitat del teu contingut en contra de Ventura Rubí, però el dret a dir allò que un pensa és sagrat. Tu saps que ens agermanen, no les idees polítiques, però sí la defensa de la llengua i de la Pàtria. Des de les meves opinions monàrquiques i amb el mateix dret que altres tenen, permet-me de dir-te: Coratge! Visca el rei d'Espanya! Visca la sobirania dels Països Catalans! Ω

APARADOR DE LLIBRES (Novetats)

Miquel Grimalt, Javier Martín i Francesc Mauri, **Els núvols. Guia de camp de l'atmosfera i previsió del temps**, ed. El Mèdol, Tarragona 1995. Llibre excel·lent per a desxifrar el llenguatge dels núvols. Molt recomanable per a pescadors, pagesos, esportistes, excursionistes i qualsevol persona mínimament sensibilitzada pel medi ambient. Dintre els autors, destaca el mallorquí Miquel Grimalt i l'integrant de l'equip meteorològic de TV3, Francesc Mauri. Magnífiques fotografies a color, moltes d'elles de Mallorca, i equiparació dels termes científics (Cumulo-nimbus) amb els termes populars i comarcals (Bergants de Santanyí).

ΩΩΩ

Jordi Solé i Camardons, **Les paraules del futur**, Ed. 3i4, València 1995. El nostre amic i adesiara col·laborador de L'ESTEL, aborda en aquest llibre adreçat al públic en general dues de les seves grans passions: la ciència ficció i la sociolingüística. En aquest manual original i suggestiu, Jordi Solé, ens convida a companyar-lo en un viatge apassionant entre el passat i el futur, per una banda, i l'anàlisi de la presència de les llengües en la ciència ficció, per altra.

ΩΩΩ

Josep M. Ainaud de Lasarte, **El llibre negre de Catalunya. De Felip V a l'ABC**, Ed. la Campana, Barcelona 1995. Rècord de vendes. Es va publicar per l'abril i ja va per la tercera edició. Llibre imprescindible que constitueix una antologia dels atacs espanyols més bèsties de què ha estat objecte Catalunya des de 1714, per exemple: ¿Y el problema de Cataluña? Resolución facilísima: ¡se mata a todos los catalanes! Es una cuestión de tiempo.

Crònica de la pesta, la història-ficció en la narrativa mallorquina

Miquel Ferrà i M. López Crespi: l'èxit de l'història-ficció

Tots recordam els nombrosos llibres d'història-ficció del prolífic i excel·lent novel·lista Miquel Ferrà Martorell. Per anomenar-ne només uns quants, podem destacar *El xueta*, *El misteri del Cant Z-506*, *La guerra secreta de Ramon Mercader*, *Contes tàrtars de Mallorca*, *La primavera romana del cardenal Despuig*, etc. Recentment ha estat l'autor pobler, M. López Crespi qui, amb *Crònica de la pesta*, s'ha decidit a fer una incursió dins d'aquest gènere tan d'actualitat.

Crònica de la pesta [Llibres del Segle, Girona] —un fantasiós recull de narracions— ens porta a fer un estrany viatge que mai no havíem gosat imaginar. Llegint el conte que dóna títol al llibre podrem conèixer una Mallorca ben diferent a algunes ensucrades descripcions molt de moda ara mateix. *Els gossos guardians* ens portarà pels indescribles laberints del Caire i descobrim els contes secrets del gran Mohammed al-Ghaiti (1919-1986). Mitjançant el preciós recull del gran escriptor egipci disposam d'informació de primera mà de les increïbles aventures i les exòtiques rondalles traduïdes de l'àrab

per Ferran Lupescu (el més gran poeta català jove de l'actualitat).

Si continuam avançant en la lectura fent camí per aquest impressionant dèdal creatiu, podrem pujar a la nau que ens deixarà a l'entrada de l'amagat continent d'Anàrquida.

M. López Crespi, a *Assaig de reconstrucció de la història d'Anàrquida* ens ofereix l'oportunitat única de descobrir —a la fi!— el que sempre ens amagaren els historiadors oficials. El cruel experiment literari *Fugir* ens permet gaudir d'una visió, alhora desencisada i irònica de la disbauxa present: les guerres permanents, el control de les consciències mitjançant la TV, la buidor i la banalitat convertides en suprem valor de l'existència, etc. *Crònica de la Pesta* és, de veritat, un llibre que ens sorprèn des de la primera pàgina.

El treball d'un escriptor feiner

M. López Crespi, va néixer a sa Pobla (Mallorca) l'any 1946. D'ençà els anys seixanta ha participat activament en la vida cultural i política de les Illes. Entre els seus llibres més coneguts podem destacar: *Històries per a no anar mai a l'escola* (1984); *Paisatges de sorra* (Premi Joanot

Martorell 1986); *Notícies d'enlloc* (Premi de les Lletres, Mallorca, 1987); *Necrològiques* (Premi Ciutat de València, 1986); *Vida d'artista* (Premi de Literatura de la Generalitat de Catalunya, 1993); *Històries del descens* (Editorial Moll, 1995), etc. En poesia ha editat: *Foc i Fum* (Premi Marià Manent 1984); *Les plèiades* (Andorra, 1990); *El cicle dels insectes* (Moll, 1992); *Els poemes de l'horabaixa* (Premi Grandalla del Principat d'Andorra, 1993). Dins el camp de l'experimentació teatral són importants els seus treballs: *Autòpsia a la matinada* (Premi de teatre Ciutat de Palma); *Homenatge Rosselló-Pòrcel* (Premi de teatre Ciutat d'Alcoi); *Atzacac* (Premi de teatre Ciutat de Granollers); *Acte Únic* (Premi del Consell Insular de Mallorca). També ha publicat el llibre de memòries *L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1970* (El Tall, 1994).

Ha guanyat, entre d'altres, els premis *Joan Fuster*, *Salvador Espriu*, *Pompeu Fabra*, *Ciutat d'Olot*, *Joan Salvat Papasseit*, *Ventura Gassol*, *Ramon Muntanyola*, i traduccions seves han estat guardonades a Itàlia, França i l'Estat espanyol. (Llibres del Segle). Ω

**1. QUÈ LLEGIU?
2. QUIN LLIBRE
RECOMANAU?**

Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear

1. *L'autodeterminació en el nou ordre mundial*, Morton H. Halperin i d'altres, Fundació Carnegie per a la pau.
2. *Política de paper. Premsa i poder a Catalunya (1981-1992)*, de Salvador Cardús, Edicions La Campana.

ΩΩΩ

Jaume Corbera, professor de la UIB:

1. *Seguint les petjades de Pompeu Fabra*, de Josep Miracle, Ed. El Llamp.
2. *Pays Baltes. Estonie, Lettonie, Lituanie: Le Réveil*, revista *Autrement*, París.

ΩΩΩ

Miquel Julià Prohens, escriptor i músic:

1. *El meu Llorenç Villalonga*, de Jaume Pomar, ed. Moll, col·lecció Raixa núm. 153.
2. *Mossegades*, de Jaume Sastre.

ΩΩΩ

Josep Planas i Montanyà, president de la Casa Catalana de Mallorca:

1. *Estic rellegint El virrei*, de José Antic, ed. Planeta.
2. *El general Batet*, d'Hilari Ragner, Publicacions de l'Abadia de Monserrat.

ERC no és racista

JOSEP PALOU

L'intent d'un grup de militants d'ERC de tomar el bou d'Osborne que hi ha al Bruc, el darrer que queda al Principat, ha ocasionat un intens debat a l'espai de cartes al director del diari espanyol *El País*, una secció que no té res a envejar a la de l'ABC pel que fa a anticatalanisme. Va obrir el foc una carta titulada *Toros, ERC y el ejemplo serbio*, en què es comparava l'acció d'ERC amb la destrucció de mesquites per part dels serbis, i dies més tard el botifler Xavier Bru de Sala escrivia un article en què la qualificava de «brote de intolerància», «brotos de salvajismo», «brutalidad no reprimida» i «intolerancia». Una altra carta l'acusava de «racismo cultural», i afegia: «parece claro que lo malo son los inmigrantes, con sus nefastas influencias; pues nada, que los echen». L'únic lector que es va mostrar contrari al bou d'Osborne, va ser acusat de «odio y racismo antiespañol», «intolerancia cerril i chovinismo pueblerino», i a la darrera carta que ha sortit fins ara, de «miopia cuatribarrada», «búsqueda de pureza ètnica» i «degradación de la convivencia».

A mi, evidentment, ningú no em farà creure que aquests militants d'ERC, entre els quals hi havia fins i tot membres de l'executiu, són racistes ni volen fote fora de Catalunya els immigrants, com tampoc em vaig creure les acusacions de racisme i xenofòbia que vàrem rebre els qui participàrem a la campanya autonòmica d'ERC a Mallorca. Ben al contrari, tenen totes les meves simpaties. Ara bé, després de veure com Àngel Colom ha assumit les acusacions dels espanyols, ha qualificat de feixistes els qui varen tirar ous i tomàtiques al PP l'11 de setembre, alguns dels quals per cert eren també militants destacats d'ERC, i ha prohibit la utilització de la frase Barco de rejilla, supòs que es deu haver generat un debat interessant al si d'aquest partit. ¿Qui marcarà a partir d'ara els límits del que ERC pot dir o fer? ¿La consciència catalana i l'esperit independentista, o el que pugui dir un periodistexa espanyol amb ganes de confondre i tergiversar el missatge? Veient les darreres actuacions d'Àngel Colom, em tem el pitjor.

Per cert, mentre durava aquesta polèmica, dos forasters varen aixecar un altre cop el bou d'Osborne que hi ha a la carretera d'Algaida. I és que qui no ho entén, és perquè no vol. Ω

L'imperi de la falsedat

Des que les teories jacobines d'assimilació i anorreament del veí diferenciat feren forat arreu de l'Europa «civilitzada i democràtica», molts han estat els casos d'obsessions uniformadores i unitàries que hem hagut de patir –i que patim. Per bé que pensadors honorables, com el nord-americà H.D. Thoreau, l'indi M. Gandhi o fins i tot –but no last– el francès J. J. Rousseau, els sistemes absoluts i excloents, amb ànsies anihiladores i posat de paó real, han causat endemeses considerables a la humanitat (la llista no és precisament negligible: genocidi de pobles, de llengües i cultures, sistemàtics i estudiats mètodes de repressió i despersonalització de països ocupats; depredacions i espoliacions constants dels patrimonis d'altri, etc).

Sota arguments fal·laços tenyits de progrés, llibertat i civilització, milions d'indígenes aculturitzats han estat sistemàticament privats de llurs drets com a persones integrants de comunitats nacionals diluïdes per la rapinya d'obscurs projectes vertebradors i sustentadors d'una ideologia colonialista i glotofàgica –per aquestes latituds segurament recordarem el teoritzat per l'íncit Ortega y Gasset i resseguit per una munió de factòtums mesetaris.

Breument: parlem de la cobejança francesa (i espanyola). De la *grandeur*. Heus ací una construcció ideològica pròpiament imperialista. Deu ser per això que l'esquerra francesa encara considera la lluita dels moviments alliberadors dels pobles de l'hexàgon (i de la Polinèsia francesa) com a reaccionària. Maquiavèl·licament coherent. A tall d'evocació il·lustrativa tenim el testimoni del poeta occità Peire Cardenal que, sota la dominació sagnant dels falcons franco-imperials, tingué el temps just d'escriure:

«Falsedatz e desmeszure
an bataill' empreza
Ab verdat e abs drechura
E vens la falseza.»

Andreu Salom i Mir Ω

Independentistes al carrer!

Enguany en farà tres justos de la nefasta *Operación Garzón* contra l'independentisme català.

Finalment a últims de juliol l'Audiència nacional dictava sentència, amb penes mínimes per a divuit dels vint-i-cinc que van ser jutjats, d'un total de cinquanta que van ser detinguts.

La sentència ho deixava prou clar (amb l'absolució de sis dels encausats i la petició dels tribunals al Govern espanyol d'un indult per a tots els detinguts del 1992) que tota aquella operació va ser totalment repressiva per aturar qualsevol moviment que pogués catalanitzar els Jocs Olímpics.

Rafael Vera, ex-secretari d'Estat per a la seguretat, actualment en llibertat sota fiança, un dels màxims responsables de seguretat dels jocs, ho va dir ben clar: la xiulada al rei, l'aparició de la pancarta de la Crida amb l'arribada de la flama olímpica a Empúries... calia aturar qualsevol acció que tallés el sentiment espanyolista i regional que es vivia aquells dies.

De fet ja feia temps que els ocupants es preparaven per aturar qualsevol esdeveniment que pogués qüestionar l'espanyolitat de l'esdeveniment, i res millor que detenir gent que podien ser focus de problemes.

Els calia imposar-se amb les seves detencions i amb la seva ocupació gairebé militar (recordem Banyoles).

Durant aquell període, gairebé tots els detinguts van declarar haver estat torturats. L'estrany és, però, que ara ningú no ha dit res de les tortures, ni dels maltractaments als quals la majoria van ser sotmesos, quedant molts d'ells després absolts sense càrrecs.

Només hem de recordar que durant la celebració dels Jocs Olímpics Luis Roldán (en aquella època director general de la Guardia Civil) donà la seva paraula d'honor que no hi havia hagut tortures... i és que, quin valor poden tenir les paraules i les promeses dels ocupants?

Fem córrer la imaginació o pensem què pot arribar a passar algun dia si la majoria del Parlament català declarés la independència, si és van posar així només pel fet de dir al Món que som catalans. *Palestra* Ω

El Senyor establí pacte: Venera'l, doncs

De tot cor enaltesc el Senyor,
amb els justos davant tot el poble.
Les obres del Senyor són una cosa gran,
qui les contempla les estima.
Sa gesta és gloriosa, esplèndida,
es manté sa bondat per sempre més.
El Senyor, benigne, compassiu, entranyable,
deixà un memorial de sos prodigis.
Recordant-se per sempre del seu pacte,
va donar un aliment als qui el veneren.
Demostrà al poble la força del seu braç,
i els va repartir la terra dels nadius (moros).

La seva acció és irrevocable i justa,
ses decisions fermes, perpètuas,
assegurades per sempre més;
Ell les compleix fidelment i amb rectitud.
Disposà de redimir el seu poble,
deixà establert un pacte per sempre.
El seu nom és sant i venerable,
venerar el Senyor és primícia de saviesa,
són ben prudents els que El veneren.
La lloança del Senyor dura per sempre.

(Psalm 110-111) Ω

Mai no aturareu el temps

Mai no aturareu el temps
més fort, que tots vosaltres
ni ofegareu les nostres veus
amb la força de les armes.
Que nosaltres creixem i creixem
que nostres veus 'alcen i alcen.
Ni per tots els nostres pits
tindreu suficients bales,
ni podreu tancar-nos a tots
darrera reixes altes.
Que nosaltres creixem i creixem
que nostres veus s'alcen i alcen!

Francesc Font Ω

Gloses

Història de Mallorca

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

La història vos contaré de Mallorca, què va ésser, la gent podrà enterar-se de tot el que interès té. D'endarrera, partiré de quan sa gent primitiva, de roba, no n'existia anant tal qual se nasqué.

Aquest sistema s'usà, ningú sap per quant de temps, amb tots els coneixements, s'havien d'espavilar. Molts de conills per menjar, també cabres penyaleres de peix bo, per ses voreres molt en podien pescar.

Sa carn per tot abundava per haver pocs pobladors; el camp era molt formós de pins, per tot se tocava; sa mata acompanyava i l'ullastre, molt també l'alzina i el murterer, tot això s'acumulava.

Aquella rica garriga, el mallorquí, mantenia; es tord que de lluny venia per tot l'olivó menjar; i l'aucell va abundar, de tota casta n'hi havia, per tot cantar se sentia, i un bon sol que mai mancà.

De la mar, lo peix sortia pel seu capet ensenyar, i lo cranc a passetjar dalt les roques dormiria i també la pegellida complia el seu obrar, quan estava plena ja a sa roca s'afferraria.

Així que tot abundava sa pau i molt de menjar, però aquell benestar altra gent lo envejava i de molt lluny s'ho mirava per mala vida donar, l'ambició de comandar dins lo seu cor se clavava.

A dins les coves vivien per poder-se resguardar, dormir i també menjar així tots s'arreglarien. Sa feina, no coneixien només caçar i pescar, i sa llenya, tragar quan el fred se sentirien.

Es sebre això ens precisa, per això vull senyalar: sa gent que se presentà

fou procedent de Fenícia, i aquí s'internaria; amb so natiu va lluitar, amb això va canviar es sistema que hi havia.

Se varen mesclar ses races, els grecs hi prengueren part, varen augmentar s'esbart, empraren totes ses traces. Venguèren amb ses barcases; que s'usaren aquells temps, eren molt intel·ligents, remaven les seves barques.

Molta de lluita hi hagué durant llarga temporada, es natiu s'hi oposava, a aquell nou que vengué. Aquest més manya tengué, venia més preparat, per això molt de combat a dins Mallorca hi hagué.

Mes tard, tot se resolgué, sa guarda se va mesclar, se posaren a engendrar; quan s'amor se conegué, s'odi desaparegué, hi va haver fraternitat i una franca amistat, compliren el seu paper.

Però quedaren sorpresos quan sa pau allà regnà, llavors es cartaginesos varen venir ben demesos amb esperit d'empenyar, dugueren per enganyar tota classe de desfressos.

Les lluites que van tenir duraren ben molt de temps; per esser intel·ligents a ells se varen rendir, de fet se varen unir amb sa gent que quedà viva, aquella gent primitiva, li obriren nou camí.

Varen muntar talaiots amb pedres ben imponents demostrant aquelles gents que no anaven de jocs. Los feren a poc a poc, molta feina los va dur, volien viure segur, empraven tots els retocs.

A davant es talaiot moltes pedres hi havia i quan s'enemic vendria se començava es joc. També s'encenia es foc pes contrari torrar-lo, li feien aquest favor; si no és ver, li faig a prop.

Ja fabricaven ceràmica perquè eren artesans; figures que són encants dins sa terra l'han trobada. Dins els museus l'han guardada per poder-hi fer l'honor. Se considera un valor, perquè és cosa nostrada.

De metall construïren que n'és grossa admiració, caps de bous, d'un gran valor, a ells tots adorarien, sacrificis los ferien per demostrar-los sa fe. Això és de bon de ver. la vida els oferien.

Passaren molts i molts d'anys, vengué nova expedició, aquests amb poder major, sa tractava dels romans. Varen partir com a cans a tots a fer sa batuda, varen entaular una lluita, una lluita de gegants.

Es romans varen guanyar aquella terrible guerra, a Mallorca tot entera ells la varen dominar; el seu sistema implantar, se va acatar sa llei, no hi hagué altre remei, tothom hagué de callar.

Mallorca molt progressà durant la llei des romans; coses que són uns encants, sota terra se trobà. També els morts s'enterrà a dins unes grosses piques, per noltros són grans relíquies que les hem de preservar.

Per tot Mallorca deixaren sa pista, es romanès; va esser gent de progrés perquè en tot treballaren. Sa manya ens demostraren en aquell temps primitiu. Era un personal molt viu que en tot se destacaven.

Molt de temps varen estar a dins Mallorca es romans, varen venir contrincants que se deien els barbars. Una raça d'alemanys Mallorca van saltejar, això als mallorquins deixà robats per aquests bergants.

Un tal Mahoma pujà, al nord d'Àfrica al poder, i va esser de bon de ver sa força que acumulà.

Forasters al Parlament

ES GALL

La corda se posà tensa pel nou President, Soler; estava en joc la defensa de Mallorca i és immensa la comesa que ara té.

Al Parlament qui fa vasa és el PP amb el seu vot i la llengua, la de casa, vol retirar amb l'espasa dels vots el seu escamot

Al català diuen «calla!», la llengua de Ramon LLull, com si no donàs la talla! I li fan dura batalla per fer-la passar per ull.

Els que hem allotjat a l'illa i els hem fet mercè d'un llit volen violar nostra «filla», la que estimam amb delit.

Volen que la seva «amada» a la taula tengui un plat i que la «filla» nostrada s'arrossegui als peus tirada o es retiri a fer cuinat No senti ben ultratjada, mallorquins, la dignitat?

Això que dic no diria, si no fos ben vertader: que als llocs de categoria volen tenir primacia, xerrant sols en foraster. Dir-los «barco!» bé caldria, sortint en massa al carrer. Ω

Ell tot ho va reformar de s'estructura que hi havia; ell profeta se diria, com a tal se'l venerà.

Un gran exèrcit formà fanàtic an es seu Déu; a tothom treien es lleu qui no el volgués adorar. Se va bé consolidar, quant estigué preparat de gent dispost al combat s'empresa va començar.

Comença a Andalusia de moment va ocupar, mig Europa dominà fins acabar a Turquia. Un gran èxit ell tendria, ningú el pogué aturar, ell a Mallorca entrà perquè de pas li venia.

Tres-cents anys va comandar a dins Mallorca, es pot dir, de murada va cobrir Ciutat per tranquil estar. Moltes cases va muntar a dins ses possessions,

els seus noms ens són lliçons les podem apreciar.

Tres-cents anys varen estar a dins Mallorca tranquils, a uns molts grossos perills de fet se varen trobar. Perquè los va assaltar el rei en Jaume Primer; a continuació diré tot allò que aquí passà.

Del la llibreta *Història de les Illes* (continuarà) Ω

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.
Digau-los-ho amb L'ESTEL

La societat consumida d'en Pere Calders

Vam saber que ens havíem de posar l'anella al nas pels volts de l'investida de la primavera. El rumor corria de feia temps, però amb discrepàncies: els uns deien que seria obligatori i els altres que seria facultatiu, amb avantatges de desgravació fiscal pels obedients. Al final, va resultar un entremig, ja que els legisladors ho deixaven a criteri dels ciutadans, tot advertint-los lleialment que, els qui no es possessin l'anella, els seria difícil d'obtenir el passaport, no cobrarien punts i les vacances d'estiu i de Setmana Santa els serien fixades com a recuperables. El to del Butlletí era sec, sense aviciadures, per bé que amb un estimable toc humanitari, ja que deia (ben clar) que les delegacions d'Hisenda cobrarien el cost estricte de l'anella i la feina de col·locar-la, de manera que la perforació del nas i l'anestèsia sortirien de franc. En la pràctica va resultar que per tenir

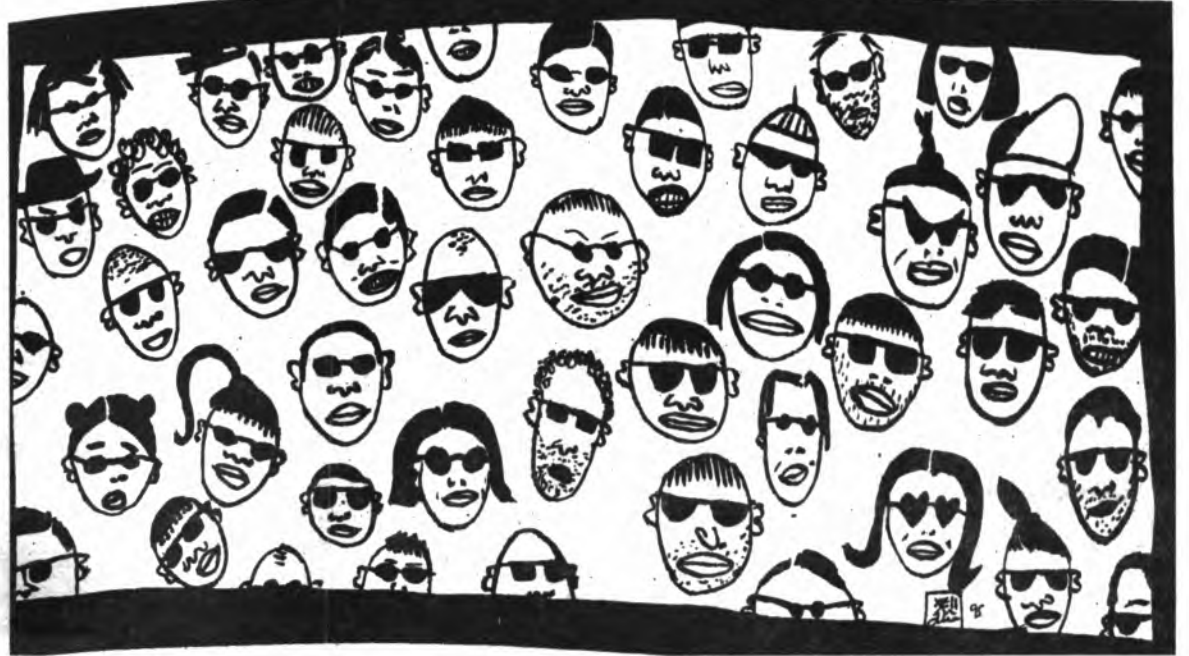
dret a l'esterilització prèvia calia adquirir una pòlissa a benefici dels òrfens de la marina.

L'oncle Oleguer, que era un mostela i sempre anava al davant o empenyia per ésser dels primers, va tenir l'anella quan tot just començava a parlar-se'n. Era accionista d'una fàbrica d'emballatges que obtingué el contracte per enviar les anelles a tot el país, i es va espavilar per quedar-se un dels models que havien enviat al centre per tal de calcular la forma i la cubicació de les caixes. Era una anella pilot d'acer inoxidable, amb una sentència llatina que, a cuitacorrents, es podria traduir així: «Segons el vent, les veles». L'oncle Oleguer ens va explicar que hi hauria liberalitat en qüestió de tria de materials, o sigui que els benestants i les dones —dit amb aquesta barreja a ull nu— podrien optar (a més del material bàsic) entre l'or i el platí, sempre naturalment, a condició de pagar la

manera de protesta, duien unes anelles de plàstic antireglamentàries, subversives, inspirades en l'art pobre.

Arribaren notícies que a les regions de sobrietat obligada, la gent només s'apuntava a l'acer inoxidable, i encara, perquè es

tien amb rebaves, hi havia sèries senceres que ajustaven malament i, a més, arribaven amb retard als centres de distribució i col·locació, originant recàrrecs injustos aplicats als ciutadans que no duien l'anella perquè no l'havien trobada a temps i no pas perquè no tingues-

diferència. Això per un insondable misteri, va agradar.

L'oncle s'entestà a emprovar l'anella a la seva filla petita, la cosina Margarida, i va provocar-li una hemorràgia degut a una manipulació graponera de la pinça, que calia tancar a poc a poc i amb compte a causa de les particularitats del tendrum nasal. La criatura es va espantar i cridava com una esperitada, i amb raó, perquè posteriorment es va saber que l'operació era dolorosa fins i tot amb l'anestèsia oficial. A l'hora de la veritat, qui podia pagava una dosi extra, i feia bé, ja que cadascú estima les seves coses.

Resumint, el dia vint-i-set d'abril va sortir la disposició formal i tres setmanes després s'iniciaren les cues a les comissaries i a les delegacions corresponents. I aparegué pels carrers la figura familiar dels ciutadans amb l'anella al nas, pulcres, generalment ben vestits, amb un nivell de vida expressat per la bona qualitat de la roba i la noblesa metàl·lica del petit cercol encastat en plena cara, gairebé sempre d'aliatges fins. Algunes senyores, fascinades per un anunci que es prodigà a les revistes de modes, s'arrisquen a exhibir un model d'anella amb diamants de molt vestir i preu elevat. Els posaven unes multes considerables, però no tant com les que s'aplicaven als elements progressistes que, a

produí un moviment quasi popular demanant un material més barat, com ara la llauna o l'alumini. Aquí no. Amb prou feines si es veia altra cosa que metalls nobles que evidenciaven la nostra passió per la prosperitat. Perquè som així: treballadors (ja se sap), però a l'hora de posar-nos els guarniments no mirem prim. Si un dia ens fos prescrita una gàbia per persona, es veurien moltes gàbies d'or, o almenys xapades, amb abeurador-banyera, trapezis i accessoris de molta qualitat per a adornar o divertir.

Tot això són divagacions i el que cal és tornar a les anelles. L'oncle Oleguer no s'estava de dir que anàvem bé, que només calia sortir al carrer i mirar per adonar-se que ens incorporàvem amb molta personalitat a la civilització occidental d'última hora. Però si se l'observava amb atenció, no se'l veia convençut. Tenia un rosec, li sortia a flor de pell l'esperit emprendedor contrariat i formulava sordes protestes perquè ja es coneixien dades sobre el volum del negoci que representava el contracte de fabricació de les anelles. Uns guanys fabulosos! I era absurd que aquesta prebenda hagués anat a parar lluny de les zones industrials costeres, per a improvisar un nucli manufacturer en indrets sense tradició ni tècnics ni mà d'obra especialitzada. Es començaven a sentir les conseqüències: les anelles sor-

sin ganes de complir.

Per tant, la indignació de l'oncle Oleguer era lícita. Així anaven les coses, per culpa del favoritisme i el frenesí burocràtic, i el meu parent no era home que cedís ni és deixés atropellar, per mica que pogués comptar amb la palanca de les vies autoritzades. Començà a bellugar-se, va anar a veure l'un i l'altre (institucions i persones), fins que aconseguí el que semblava impossible: que nosaltres mateixos ens fabriquéssim les anelles. I que consti que l'oncle Oleguer no es va deixar dur per cap interès personal —no tenia cap connexió amb la metal·lúrgia—, sinó pel seu amor als orígens. Cal dir que va trobar eco i solidaritat, ja que aquestes coses no s'aconsegueixen mai sense que tothom ajudi poc o molt. És el que deia l'oncle.

A mi no m'hi anava ni venia res, perquè la meua participació en els embalatges em rendeix igual tant si es fan les peces aquí com a fora. Però no m'agrada que ens trepitgin.

I amb un estremiment que li feia tremolar l'anella afegia:

Amb nosaltres no s'hi pot jugar! Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
C.P.....
 Població.....
 C.I.F. Tel.....

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca